

Opća skupština

Distribucija: opća

21. listopada 2015.

Sedamdeseto zasjedanje

Točke 15. i 116. Agende

Rezolucija koju je usvojila Opća skupština 25. rujna 2015.

[bez upućivanja na Glavni odbor (A/70/L.1)]

70/1. Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj

Opća skupština

Usvaja sljedeći završni dokument sastanka na vrhu Ujedinjenih naroda za usvajanje razvojne agende za razdoblje nakon 2015.:

Promijenimo naš svijet: Agenda 2030. za održivi razvoj

Preambula

Ova Agenda predstavlja akcijski plan za ljude, planet i prosperitet. Ona također nastoji ojačati opći mir u većoj slobodi. Priznajemo da je iskorjenjivanje svih oblika i dimenzija siromaštva, uključujući ekstremno siromaštvo, najveći globalni izazov i osnovni preduvjet održivog razvoja.

Sve države i svi dionici ovaj će plan će provoditi surađujući kao partneri. Odlučni smo ljudsku vrstu osloboditi tiranije siromaštva i želimo naš planet učiniti zdravim i sigurnim. Poduzet ćemo odlučne i prijeko potrebne promjene i pomake kako bi svijet krenuo putem održivosti i prilagodljivosti. Uputivši se na ovo zajedničko putovanje, prisežemo da nitko neće biti zanemaren.

17 ciljeva i 169 podciljeva održivog razvoja koje danas objavljujemo pokazuju opseg i težnju ove nove univerzalne Agende. Oni se temelje na milenijskim razvojnim ciljevima i nastoje dovršiti ono što tim ciljevima nije postignuto. Nastoje ostvariti ljudska prava za sve i postići rodnu ravnopravnost i osnaživanje svih žena i djevojčica. Cjeloviti su i nedjeljivi, te uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja: gospodarsku, društvenu i ekološku.

U sljedećih 15 godina ti će ciljevi i podciljevi potaknuti djelovanje u područjima od ključne važnosti za čovječanstvo i planet.

Ljudi

Odlučni smo stati na kraj svim oblicima i dimenzijama siromaštva i gladi, te osigurati da sva ljudska bića ostvare svoj potencijal, žive u dostojanstvu i jednakosti i zdravom okolišu.

Planet

Odlučni smo zaštititi planet od propadanja, između ostalog održivom potrošnjom i proizvodnjom, održivim upravljanjem njegovim prirodnim resursima i hitnim djelovanjem s obzirom na klimatske promjene, kako bi mogao zadovoljavati potrebe sadašnjih i budućih generacija.

Prosperitet

Odlučni smo osigurati da sva ljudska bića mogu uživati prosperitetan i ispunjen život i da se gospodarski, društveni i tehnološki napredak odvija u skladu s prirodom.

Mir

Odlučni smo podupirati mirna, pravedna i uključiva društva, slobodna od straha i nasilja. Nema održivog razvoja bez mira ni mira bez održivog razvoja.

Partnerstvo

Odlučni smo sredstva potrebna za provedbu ove Agende mobilizirati putem obnovljenog globalnog partnerstva za održivi razvoj, u duhu ojačane globalne solidarnosti i posebno usmjereni na potrebe najsiromašnijih i najranjivijih, te uz sudjelovanje svih država, svih dionika i svih ljudi.

Međusobna povezanost i integriranost ciljeva održivog razvoja od ključne su važnosti da bi se osiguralo ostvarenje svrhe nove Agende. Ako ostvarimo svoje ambicije u cjelokupnom području Agende, životi svih će se značajno poboljšati, a naš će se svijet promijeniti na bolje.

Deklaracija

Uvod

1. Mi, čelnici država i vlada i visoki predstavnici, koji smo se sastali u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku od 25. do 27. rujna 2015. povodom sedamdesete obljetnice Organizacije, danas smo utvrdili nove globalne ciljeve održivog razvoja.

2. U ime naroda kojima služimo usvojili smo povijesnu odluku o cijelom nizu ambicioznih univerzalnih ciljeva, čiju osnovu čini čovjek, a čije ostvarenje donosi promjenu. Predani smo neumornom radu u smislu potpune provedbe ove Agende do 2030. Smatramo da je iskorjenjivanje svih oblika i dimenzija siromaštva, uključujući ekstremno siromaštvo, najveći globalni izazov i neizostavni preduvjet održivog razvoja. Predani smo postizanju održivog razvoja u njegove tri dimenzije – gospodarskoj, društvenoj i ekološkoj – na uravnotežen i integriran način. Također ćemo graditi na postignućima milenijskih razvojnih ciljeva i raditi na onom što još nije ostvareno.

3. Odlučni smo, od sada do 2030. stati na kraj siromaštvu i gladi posvuda; boriti se protiv nejednakosti unutar i među državama; izgraditi mirna, pravedna i uključiva društva; štititi ljudska prava i promicati ravnopravnost spolova i osnaživanje žena i djevojčica, te osigurati trajnu zaštitu planeta i njegovih prirodnih resursa. Također smo odlučni u stvaranju uvjeta za

održiv, uključiv i kontinuiran gospodarski rast, zajednički prosperitet i pristojan posao za sve, uzimajući u obzir različite razine nacionalnog razvoja i kapaciteta.

4. Uputivši se na ovo veliko zajedničko putovanje, prisežemo da nitko neće biti zanemaren. Smatrajući da je dostojanstvo ljudskog bića temeljno, želimo ispunjenje ciljeva i podciljeva za sve narode i sve dijelove društva. Nastojat ćemo najprije doprijeti do najzanemarenijih.

5. Ova Agenda ima opseg i značaj bez presedana. Prihvaćaju je sve države i primjenjuje se na sve, uzimajući u obzir različite nacionalne prilike, kapacitete i razine razvoja, te poštujući nacionalne politike i prioritete. To su univerzalni ciljevi koji se tiču cijelog svijeta, kako razvijenih država, tako i država u razvoju. Oni su integrirani i nedjeljivi i uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja.

6. Ciljevi i podciljevi su rezultat više od dvije godine intenzivnih javnih savjetovanja i konzultacija s civilnim društvom i drugim dionicima širom svijeta u kojima je posebna pozornost bila posvećena upravo glasu najsiromašnijih i najranjivijih. Ovdje je prikladno spomenuti vrijedna postignuća Otvorene radne skupine Opće skupštine za ciljeve održivog razvoja, kao i Ujedinjenih naroda, čiji je glavni tajnik podnio objedinjeno izvješće u prosincu 2014.

Naša vizija

7. Ovim ciljevima i podciljevima predstavljamo krajnje ambicioznu viziju koja donosi promjenu. Zamišljamo svijet bez siromaštva, gladi, bolesti i oskudice u kojem život buja. Zamišljamo svijet bez straha i nasilja. Svijet bez nepismenosti. Svijet s pravednim i univerzalnim pristupom kvalitetnom obrazovanju na svim razinama, zdravstvu i socijalnom osiguranju, u kojem je tjelesna, duševna i socijalna dobrobit zajamčena. Svijet u kojem ponovno potvrđujemo svoju predanost što se tiče ljudskog prava na pitku vodu i sanitarni sustav, te poboljšanu higijenu; u kojem ima dovoljno hrane koja je sigurna, pristupačne cijene i hranjiva. Svijet u kojem je čovjekov životni prostor siguran, prilagodljiv i održiv i gdje postoji univerzalan pristup cjenovno pristupačnoj, pouzdanoj i održivoj energiji.

8. Zamišljamo svijet univerzalnog poštovanja ljudskih prava i dostojanstva, vladavine prava, pravednosti, ravnopravnosti i nediskriminacije; poštovanja rase, etničke pripadnosti i kulturne raznolikosti, te jednakih mogućnosti za ostvarenje ljudskog potencijala i doprinos zajedničkom prosperitetu. Svijet koji ulaže u svoju djecu i u kojem svako dijete odrasta bez nasilja i iskorištavanja. Svijet u kojem svaka žena i djevojčica uživa potpunu rodnu jednakost, bez ikakvih pravnih, društvenih i gospodarskih ograničenja svojem osnaživanju. Pravedan, nepristran, tolerantan, otvoren i društveno uključiv svijet u kojem su zadovoljene potrebe najranjivijih.

9. Zamišljamo svijet u kojem svaka zemlja uživa kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski razvoj, uz ostvareno načelo pristojnog posla za sve. Svijet u kojem su načini potrošnje, proizvodnje i iskorištavanja svih prirodnih resursa – od zraka do zemlje, od rijeka, jezera i podzemnih akumulacija vode do oceana i mora – održivi. Svijet u kojem su demokracija, dobro upravljanje i vladavina prava, kao i zaštita okoliša na nacionalnoj i međunarodnoj razini ključni za održivi razvoj, uključujući i kontinuirani i održivi gospodarski razvoj, društveni razvoj, zaštitu okoliša i iskorjenjivanje siromaštva i gladi. Svijet u kojem se razvoj i primjena tehnologije prilagođavaju, u kojem se u obzir uzima klimu i poštuje bioraznolikost. Svijet u

kojem čovječanstvo živi u skladu s prirodom i u kojem su divlji biljni i životinjski svijet i druga živa bića zaštićeni.

Naša zajednička načela i obveze

10. Nova se Agenda vodi svrhom i načelima Povelje Ujedinjenih naroda, uključujući potpuno poštovanje međunarodnog prava. Utemeljena je na Općoj deklaraciji o ljudskim pravima¹, međunarodnim sporazumima o ljudskim pravima, Milenijskoj deklaraciji² i Završnom dokumentu Svjetskog sastanka na vrhu iz 2005.³ Poziva se na druge instrumente, kao što je Deklaracija o pravu na razvoj⁴.

11. Ponovo potvrđujemo rezultate svih važnijih konferencija i sastanaka na vrhu Ujedinjenih naroda koji su postavili čvrst temelj za održivi razvoj i doprinijeli oblikovanju nove Agende. Među njima su Deklaracija o okolišu i razvoju iz Rio de Janeira⁵, Svjetski sastanak na vrhu o održivom razvoju, Svjetski sastanak na vrhu o socijalnom razvoju, Akcijski program međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju⁶, Pekinška platforma za akciju⁷ i Konferencija Ujedinjenih naroda o održivom razvoju. Također potvrđujemo praćenje tih konferencija, uključujući rezultate Četvrte konferencije Ujedinjenih naroda o najmanje razvijenim zemljama, Treće međunarodne konferencije o malim otočnim državama u razvoju, Druge konferencije Ujedinjenih naroda o državama u razvoju i Treće svjetske konferencije Ujedinjenih naroda o smanjenju rizika od katastrofa.

12. Ponovo potvrđujemo sva načela Deklaracije o okolišu i razvoju iz Rija, osobito uključujući načelo zajedničke, ali diferencirane odgovornosti, kako je navedeno u njezinom načelu 7.

13. Izazovi i obveze istaknuti na tim glavnim konferencijama i sastancima na vrhu međusobno su usko povezani pa zahtijevaju integrirana rješenja. Kako bi se došlo do učinkovitih rješenja, potreban je novi pristup. Održivi razvoj počiva na ideji da su iskorjenjivanje svih oblika i dimenzija siromaštva, borba protiv nejednakosti unutar i između zemalja, očuvanje planeta, postizanje kontinuiranog i održivog rasta i njegovanje društvene uključenosti usko povezani i međusobno ovisni.

Naš svijet danas

14. Sastajemo se u vrijeme golemih poteškoća u području održivog razvoja. Milijarde naših stanovnika žive u siromaštvu i dostojanstven život im je nedostupan. Nejednakosti rastu unutar i između zemalja. Postoje ogromne razlike u mogućnostima, bogatstvu i moći. Rodna neravnopravnost ostaje ključni izazov. Nezaposlenost, posebno nezaposlenost mladih, glavni je problem. Prijetnje globalnom zdravlju, sve češće i intenzivnije prirodne katastrofe, rastući sukobi, nasilni ekstremizam, terorizam i s njima povezane humanitarne katastrofe i prisilno

---

¹ Rezolucija 217A (III).

² Rezolucija 55/2.

³ Rezolucija 60/1.

⁴ Rezolucija 41/128, aneks.

⁵ *Izvešće Konferencije Ujedinjenih naroda o okolišu i razvoju, Rio de Janeiro, 3.-14. lipnja 1992.*, sv. I., *Rezolucije usvojene na Konferenciji* (publikacija Ujedinjenih naroda, prodajni br. E.93.I.8 i ispravak), rezolucija 1, aneks I.

⁶ *Izvešće Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju, Kairo, 5.-13. rujna 1994.* (publikacija Ujedinjenih naroda, prodajni br. E.95.XIII.18), poglavlje I., rezolucija 1, aneks.

⁷ *Izvešće Četvrte svjetske konferencije o ženama, Peking, 4.-15. rujna 1995.* (publikacija Ujedinjenih naroda, prodajni br. E.96.IV.13), poglavlje 1, aneks II.

preseljenje ljudi mogle bi poništiti napredak postignut tijekom posljednjih desetljeća. Osiromašenje prirodnih resursa i negativni učinci degradacije okoliša, što uključuje širenje pustinja, sušu, smanjenje kvalitete tla, smanjenje izvora pitke vode i gubitak bioraznolikosti, doprinose i povećavaju broj izazova s kojima se čovječanstvo suočava. Klimatske promjene jedan su od najvećih izazova našeg vremena i njihovi nepovoljni učinci narušavaju sposobnost svih zemalja da postignu održivi razvoj. Povećanje temperature na globalnoj razini i dizanje razine mora, acidifikacija oceana i drugi učinci klimatskih promjena ozbiljno utječu na obalna područja i obalne zemlje na niskim nadmorskim visinama, uključujući mnoge najmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju. Ugrožen je opstanak mnogih društava i bioloških sustava koji su našoj planeti potrebni.

15. Međutim, ovo je i vrijeme ogromnih mogućnosti. Postignut je znatan napredak i otvaraju se rješenja za brojne probleme razvoja. U prošloj je generaciji stotine milijuna ljudi izašlo iz ekstremnog siromaštva. Pristup obrazovanju se uvelike povećao i za dječake i djevojčice. Širenje informacija, komunikacijska tehnologija i globalna povezanost imaju veliki potencijal za brži napredak čovječanstva, premošćivanje digitalnog jaza i razvijanje društava znanja, isto kao i znanstvene i tehnološke inovacije u najrazličitijim područjima, primjerice medicine i energetike.

16. Milenijski razvojni ciljevi usuglašeni su prije gotovo 15 godina. Njima je osiguran važan okvir za razvoj i postignut veliki napredak u brojnim područjima. Međutim, napredak je bio neravnomjeran, posebno u Africi, najmanje razvijenim zemljama, neobalnim zemljama u razvoju i malim otočnim državama u razvoju, te se od nekih od milenijskih razvojnih ciljeva odstupilo, pogotovo onih u vezi sa zdravljem roditelja, novorođenčadi i djece, te s reproduktivnim zdravljem. Ponovo se obvezujemo sve milenijske razvojne ciljeve, uključujući i one od kojih se odstupilo, u potpunosti ostvariti, posebno putem usmjerene i povećane pomoći najmanje razvijenim zemljama i drugim zemljama u specifičnim situacijama, u skladu s relevantnim programima potpore. Novom Agendom, kao nastavkom milenijskih razvojnih ciljeva kojim se nastoji se dovršiti ono što oni nisu postigli, a posebno za najranjivije skupine.

17. Međutim, u ovom opsegu, okvir koji danas najavljujemo daleko nadilazi milenijske razvojne ciljeve. Osim nastavka razvojnih prioriteta, kao što su npr. iskorjenjivanje siromaštva, zdravstvo, obrazovanje i sigurnost hrane, predstavlja i široku lepezu gospodarskih, društvenih i ekoloških ciljeva. Također obećava mirnija i uključivija društva. Što je izuzetno važno, definira i načine provedbe. U integriranom pristupu koji smo odlučili usvojiti odražava se duboka međusobna povezanost novih ciljeva i podciljeva i postojanje brojnih zajedničkih elementa.

Nova Agenda

18. Danas najavljujemo 17 ciljeva održivog razvoja i 169 s njima povezanih podciljeva koji su integrirani i nedjeljivi. Nikad do sad svjetski lideri nisu se obvezali na zajedničko djelovanje ni nastojanje u pogledu neke tako široke i univerzalne političke agende. Zajedno krećemo na put prema održivom razvoju, kolektivno posvećeni postizanju globalnog razvoja i tzv. „win-win” suradnje koja može donijeti ogromnu korist svim zemljama i dijelovima svijeta. Ponovo potvrđujemo da svaka država ima i da će slobodno primjenjivati puni trajni suverenitet nad svim svojim bogatstvima, prirodnim resursima i gospodarskom aktivnosti. Provođit ćemo Agendu za potpunu dobrobit svih, za današnje i buduće generacije. Pritom ponovo potvrđujemo

svoju predanost međunarodnom pravu i naglašavamo da se Agenda treba provoditi u skladu s pravima i obvezama država prema međunarodnom pravu.

19. Ponovo potvrđujemo važnost Opće deklaracije o ljudskim pravima, kao i drugih međunarodnih instrumenata koji se odnose na ljudska prava i međunarodno pravo. Naglašavamo odgovornosti svih država, u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda, u smislu poštovanja, zaštite i promicanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez razlike s obzirom na rasu, boju, spol, jezik, religiju, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vlasništvo, rođenje, invaliditet ili drugi status.

20. Ostvarenje rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena i djevojčica u cjelini bit će najbitniji doprinos napretku u pogledu svih ciljeva i podciljeva. Ostvarenje potpunog ljudskog potencijala i održivog razvoja nije moguće ako se polovici čovječanstva i dalje ne priznaju sva ljudska prava i mogućnosti. Žene i djevojčice moraju imati jednak pristup kvalitetnom obrazovanju, gospodarskim resursima i političkom sudjelovanju kao i jednake mogućnosti kao i muškarci i dječaci, s obzirom na zapošljavanje, rukovodeća radna mjesta i odlučivanje na svim razinama. Radit ćemo na značajnom porastu investicija kako bismo zatvorili rodni jaz i ojačali potporu institucijama po pitanju rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Eliminirat će se svi oblici diskriminacije i nasilja nad ženama i djevojčicama, a u tomu će aktivnu potporu pružati također muškarci i dječaci. U provedbi Agende ključna je sustavna integracija načela rodne ravnopravnosti.

21. Novi ciljevi i podciljevi stupaju na snagu 1. siječnja 2016. i njima ćemo se voditi u odlukama koje ćemo donositi tijekom sljedećih 15 godina. Svatko će u svojoj zemlji nastojati provesti Agendu i na regionalnoj i na globalnoj razini, uzimajući u obzir različitosti među zemljama u pogledu situacija u kojima se nalaze, kapaciteta i razine razvoja, kao i nacionalne politike i prioritete. Poštovat ćemo prostor nacionalne politike za kontinuirani, uključivi i održivi gospodarski razvoj, posebno s obzirom na države u razvoju, pri čemu ćemo dosljedno poštovati relevantna međunarodna pravila i obveze. Također priznajemo važnost regionalne i podregionalne dimenzije, regionalnu gospodarsku integraciju i međusobnu povezanost u održivom razvoju. Regionalni i podregionalni okviri mogu olakšati učinkoviti prijenos politika održivog razvoja u konkretno djelovanje na nacionalnoj razini.

22. Svaka se zemlja suočava sa specifičnim izazovima prilikom nastojanja da ostvari održivi razvoj. Najranjivije zemlje, a posebno afričke, najmanje razvijene zemlje, neobalne zemlje u razvoju i male otočne države u razvoju zaslužuju posebnu pozornost, kao i zemlje u kojima se odvijaju sukobi i one u kojima su sukobi nedavno završili. Ozbiljni izazovi postoje i u mnogim zemljama sa srednjim prihodima.

23. Ranjive skupine treba osnažiti. Oni čije se potrebe odražavaju u Agendi uključuju svu djecu, mlade, osobe s invaliditetom (od kojih više od 80 posto živi u siromaštvu), osobe zaražene HIV-om/oboljele od AIDS-a, starije osobe, autohtono stanovništvo, izbjeglice i raseljene osobe, te migrante. Odlučni smo poduzimati daljnje efikasne mjere i postupke u skladu s međunarodnim pravom kako bismo uklonili prepreke i ograničenja, ojačali potporu i zadovoljili posebne potrebe ljudi koji žive u područjima pogođenim složenim humanitarnim izvanrednim stanjima i u područjima pogođenima terorizmom.

24. Obvezujemo se do 2030. stati na kraj svim oblicima i dimenzijama siromaštva, uključujući i ekstremno siromaštvo. Svi ljudi moraju imati osnovni životni standard, između ostalog putem

sustava socijalnog osiguranja. Odlučni smo, kao prvo stati na kraj gladi i postići sigurnost hrane, te eliminirati sve oblike pothranjenosti. U ovom pogledu, ponovo potvrđujemo važnu ulogu i uključivost Odbora za sigurnost hrane u svijetu i pozdravljamo Rimsku deklaraciju o prehrani i Okviru za djelovanje⁸. Rasporedit ćemo sredstva prema razvoju ruralnih područja i održive poljoprivrede i ribarstva, uz pružanje potpore malim poljoprivrednicima, posebno ženama koje se bave poljoprivredom, stočarstvom i ribarstvom u zemljama u razvoju, osobito u najmanje razvijenim zemljama.

25. Obvezujemo se osigurati uključivo i pravično kvalitetno obrazovanje na svim razinama – predškolsku, osnovnoškolsku, srednjoškolsku, visokoškolsku, tehničku i strukovnu izobrazbu. Svi ljudi, bez obzira na spol, dob, rasu ili etničku pripadnost, te osobe s invaliditetom, migranti, autohtono stanovništvo, djeca i mladi, posebno oni u ranjivom položaju, trebaju imati pristup cjeloživotnom obrazovanju koje će im pomoći da steknu znanje i vještine potrebne kako bi iskoristili mogućnosti i u potpunosti sudjelovali u društvu. Nastojat ćemo omogućiti djeci i mladima poticajnu okolinu za potpuno ostvarenje njihovih prava i sposobnosti, kako bismo svojim zemljama pomogli da ostvare demografsku dividendu, između ostaloga putem sigurnih škola i kohezijom zajednica i obitelji.

26. U svrhu promicanja fizičkog i mentalnog zdravlja, te produljenja očekivanog životnog vijeka za sve, moramo postići opće zdravstveno osiguranje i pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi. Nitko ne smije biti izostavljen. Obvezujemo se ubrzati dosad postignut napredak u smanjenju smrtnosti novorođenčadi, djece i roditelja tako da do 2030. više ne bude preventabilnih smrti. Obvezujemo se osigurati opći pristup zdravstvenim uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući područje planiranja obitelji, informiranje i edukaciju. Isto tako ćemo ubrzati tempo napretka u borbi protiv malarije, HIV-a/AIDS-a, tuberkuloze, hepatitisa, ebrole i drugih prenosivih bolesti i epidemija, uključujući i bavljenje rastućom otpornošću na antimikrobna sredstva i problemom bolesti koje nisu stavljene pod nadzor, a pogađaju zemlje u razvoju. Obvezujemo se na sprečavanje i liječenje neprenosivih bolesti, uključujući poremećaje u ponašanju, razvoju i neurološke poremećaje, koje predstavljaju glavni problem za održivi razvoj.

27. Nastojat ćemo izgraditi jake gospodarske temelje za gospodarstva naših zemalja. Kontinuirani, uključivi i održivi razvoj je ključan za napredak. To će biti moguće samo pod uvjetom da se bogatstvo dijeli i da se rješava pitanje nejednakosti u prihodima. Nastojat ćemo izgraditi dinamično, održivo, inovativno i na ljude usmjereno gospodarstvo, uz promicanje zapošljavanja mladih i gospodarsko osnaživanje žena, a posebno pristojnog posla za sve. Iskorijenit ćemo prisilni rad i trgovanje ljudima i ukinuti sve oblike dječjeg rada. Sve zemlje imaju koristi od zdrave i dobro obrazovane radne snage koja posjeduje znanje i vještine potrebne za produktivan i ispunjen posao i potpuno sudjelovanje u društvu. Ojačat ćemo proizvodne kapacitete najmanje razvijenih zemalja u svim sektorima, između ostalog i strukturnom transformacijom. Usvojit ćemo politike koje povećavaju proizvodne kapacitete, produktivnost i produktivno zapošljavanje; financijsku uključivost; održivi razvoj poljoprivrede, stočarstva i ribarstva; održivi industrijski razvoj; opći pristup cijenom pristupačnim, pouzdanim, održivim i modernim energetske uslugama; održive prometne sustave, te kvalitetnu i prilagodljivu infrastrukturu.

---

⁸ Svjetska zdravstvena organizacija, dokument EB 136/8, aneksi I. i II.

28. Obvezujemo se poduzeti temeljne promjene u načinu na koji naša društva proizvode i konzumiraju robe i usluge. Vlade, međunarodne organizacije, poslovni sektor i drugi nedržavni akteri i pojedinci moraju doprinositi promjeni modela neodržive potrošnje i proizvodnje, što podrazumijeva mobilizaciju svih izvora financijske i tehničke potpore u jačanju znanstvenih, tehnoloških i inovativnih kapaciteta zemalja u razvoju kako bi se približili održivijim modelima potrošnje i proizvodnje. Potičemo provedbu 10-godišnjih okvira za programe o modelu održive potrošnje i proizvodnje. U tome će sudjelovati sve zemlje, na čelu s razvijenim zemljama, uzimajući u obzir razvoj i mogućnosti zemalja u razvoju.

29. Priznajemo pozitivan doprinos migranata uključivom rastu i održivom razvoju. Također priznajemo da su međunarodne migracije višedimenzionalna realnost od izuzetne važnosti za razvoj zemalja podrijetla, provoza i odredišta, te da zahtijevaju koherentan i sveobuhvatan odgovor. Suradivati ćemo na međunarodnoj razini kako bismo osigurali migracije koje se odvijaju sigurno, prema redu i zakonu, s punim poštovanjem ljudskih prava i humanim tretmanom svih migranata bez obzira na migracijski status, svih izbjeglica i raseljenih osoba. Takva bi suradnja također trebala ojačati prilagodljivost zajednica koje izbjeglicama pružaju smještaj, posebno u zemljama u razvoju. Naglašavamo pravo migranata da se vrate u svoju matičnu zemlju i podsjećamo da države moraju osigurati da su njihovi građani koji se vrate propisno primljeni.

30. Države se izričito pozivaju da se suzdrže od proglašavanja i primjene bilo kakvih jednostranih gospodarskih, financijskih ili trgovinskih mjera koje nisu u skladu s međunarodnim pravom i Poveljom Ujedinjenih naroda i koje onemogućuju puno postizanje gospodarskog i društvenog razvoja, posebno u zemljama u razvoju.

31. Potvrđujemo da je Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime⁹ primarni međunarodni međuvladin forum za pregovore o globalnom odgovoru na promjenu klime. Odlučni smo izravno odgovoriti na prijetnju koju predstavlja promjena klime i degradacija okoliša. Globalna dimenzija promjene klime zahtijeva najširu moguću međunarodnu suradnju usmjerenu na ubrzanje smanjenja globalnog ispuštanja stakleničkih plinova, te olakšavanje prilagodbe na nepovoljne učinke promjene klime. S dubokom zabrinutošću primjećujemo velik raskorak između zbirnog učinka ublažavanja na koje su se stranke obvezale u smislu globalnih godišnjih ispuštanja stakleničkih plinova do 2020. i vjerojatnosti da zbirni putevi emisija budu takvi da se globalna prosječna temperatura ne poveća za više od 2 Celzijeva stupnja, odnosno 1,5 Celzijev stupanj više od razina prije industrijalizacije.

32. Pripremajući se za dvadeset prvo zasjedanje Konferencije stranaka u Parizu, naglašavamo obvezu svih država da rade na ambicioznom i općem sporazumu o klimi. Ponovo potvrđujemo da se protokol, drugi pravni instrument ili dogovoreni zaključak koji u skladu s Konvencijom ima pravnu snagu i primjenjuje se na sve stranke, na uravnotežen način bavi, između ostalog, ublažavanjem, prilagodbom, financiranjem, razvojem i prijenosom tehnologije i jačanjem kapaciteta, te transparentnošću djelovanja i potpore.

33. Priznajemo da društveni i gospodarski napredak ovisi o održivom upravljanju prirodnim resursima našeg planeta. Stoga smo odlučni u očuvanju i održivom korištenju oceana i mora, izvora slatke vode, kao i šuma, planina i kopnenih područja, te zaštiti bioraznolikosti, ekoloških sustava i biljnog i životinjskog svijeta. Također smo odlučni u promicanju održivog turizma,

---

⁹ Ujedinjeni narodi, *Seriya Ugovori*, svezak 1771, br. 30822.

rješavanju problema oskudice vode i zagađenja zraka, jačanju suradnje s obzirom na problem širenja pustinje, pješčanih oluja, propadanja tla i suše, te promicanju jačanja prilagodljivosti i smanjenju opasnosti od katastrofa. U ovom pogledu pozdravljamo trinaesti sastanak Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti koja će se održati u Meksiku.

34. Priznajemo da su održivi urbani razvoj i upravljanje ključni za kvalitetu života svih ljudi. Radit ćemo s lokalnim vlastima i zajednicama na obnovi i prostornom planiranju naših gradova i naselja kako bismo negovali koheziju unutar zajednica i osobnu sigurnost, te potakli inovacije i zapošljavanje. Smanjit ćemo negativne učinke urbanih aktivnosti i kemikalija koje su opasne za zdravlje ljudi i okoliš, putem ekološkog upravljanja i sigurne upotrebe kemikalija, smanjenja i recikliranja otpada i učinkovitije upotrebe vode i energenata. Također ćemo nastojati smanjiti učinke gradova na globalni klimatski sustav. Isto tako ćemo voditi računa o populacijskim trendovima i projekcijama u okviru svojih nacionalnih ruralnih i urbanih strategija i politika razvoja. Pozdravljamo nadolazeću Konferenciju Ujedinjenih naroda o stanovanju i održivom urbanom razvoju koja će se održati u Quitu.

35. Održivi urbani razvoj nemoguće je ostvariti bez mira i sigurnosti; bez održivog razvoja mir i sigurnost će biti ugroženi. Nova Agenda priznaje potrebu izgradnje mirnih, pravednih i uključivih društava koja omogućavaju jednak pristup pravosuđu i temelje se na poštovanju ljudskih prava (uključujući pravo na razvoj), na učinkovitoj vladavini prava i dobrom upravljanju na svim razinama i na transparentnim, učinkovitim i odgovornim institucijama. Agenda se bavi čimbenicima koji potiču nasilje, nesigurnost i nepravdu, kao što su nejednakost, korupcija, loše upravljanje, nezakonit tok novca i nedopuštena trgovina oružjem. Moramo udvostručiti napore kako bismo razriješili ili spriječili sukobe i podržali zemlje u razdoblju nakon sukoba, uključujući i osiguravanjem sudjelovanja žena u stvaranju mira i države. Zahtijevamo poduzimanje daljnjih učinkovitih mjera i radnji u skladu s međunarodnim pravom kako bi se uklonile prepreke punom ostvarenju prava na samoodređenje naroda koji žive pod kolonijalnom i stranom okupacijom, koje i dalje nepovoljno utječu na njihov gospodarski i društveni razvoj kao i na njihov okoliš.

36. Obvezujemo se njegovati razumijevanje među kulturama, toleranciju, međusobno poštovanje i etničku i globalnu građansku svijest te podijeljenu odgovornost. Priznajemo prirodnu i kulturnu raznolikost svijeta i uviđamo da sve kulture i civilizacije mogu doprinijeti održivom razvoju, kao i da su ključne za održivi razvoj.

37. Sport je također jako važan za održivi razvoj. Priznajemo rastući doprinos sporta ostvarenju razvoja i mira, jer sportom se promiče tolerancija i poštovanje, te doprinosi osnaživanju žena i mladih, pojedinaca i zajednica, kao i ciljevima s obzirom na zdravlje, obrazovanje i društvenu uključenost.

38. Ponovo potvrđujemo, u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda, potrebu poštovanja teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti država.

Načini provedbe

39. Opseg i ambicija nove Agende takvi su da pozivaju na obnovu globalnog partnerstva kojim bi se osigurala provedba Agende. Tome smo u potpunosti predani. Ovo će partnerstvo raditi u duhu globalne solidarnosti, posebice solidarnosti s najsiromašnijima i s ljudima u ranjivom položaju. Olakšat će intenzivan globalni angažman pružajući potporu provedbi svih ciljeva i

podciljeva i tako zblížiti vlade, privatni sektor, civilno društvo, sustav Ujedinjenih naroda i druge aktere, tijekom čega će mobilizirati sve dostupne resurse.

40. Načini provedbe podciljeva utvrđenih za Cilj 17 i svaki od ostalih ciljeva održivog razvoja ključni su za ostvarenje naše Agende i jednake su važnosti kao i drugi ciljevi i podciljevi. Agenda se, uključujući i ciljeve održivog razvoja, može ispuniti unutar okvira obnovljenog globalnog partnerstva za održivi razvoj, uz podršku konkretnih politika i akcija, kako je navedeno u završnom dokumentu Treće međunarodne konferencije o financiranju ciljeva održivog razvoja održane u Adis Abebi od 13. do 16. srpnja 2015. Veseli nas da Opća skupština odobrava Akcijsku agendu iz Adis Abebe¹⁰, koja je sastavni dio Agende za održivi razvoj do 2030. Uviđamo da je potpuna provedba Akcijske agende iz Adis Abebe neophodna za ostvarenje ciljeva i podciljeva održivog razvoja.

41. Uviđamo da je svaka zemlja primarno odgovorna za svoj gospodarski i društveni razvoj. Nova se Agenda bavi načinima provedbe ciljeva i podciljeva. Uviđamo da će oni uključivati mobilizaciju financijskih resursa kao i izgradnju kapaciteta i prijenos ekološki prihvatljivih tehnologija na zemlje u razvoju pod povoljnim uvjetima, što podrazumijeva koncesije i preferencijalne uvjete, prema međusobnom dogovoru. Javne financije, domaće i međunarodne, imat će važnu ulogu u osiguranju osnovnih usluga i javnih dobara, te u kataliziranju drugih izvora financiranja. Priznajemo ulogu raznolikosti privatnog sektora koji varira od mikropoduzeća, preko zadruga do multinacionalnih poduzeća, kao i ulogu organizacija civilnog društva i filantropskih organizacija u provedbi nove Agende.

42. Podržavamo provedbu relevantnih strategija i akcijskih programa, uključujući Istanbulsku deklaraciju i akcijski program¹¹, Put ubrzanih načina djelovanja (SAMOA) za male otočne države u razvoju (SIDS)¹² i Bečki program djelovanja za neobalne zemlje u razvoju za desetljeće 2014.-2024.¹³, te ponovo potvrđujemo važnost davanja potpore Agendi 2063 Afričke unije i programu Novog partnerstva za razvoj Afrike¹⁴, koji su dio nove Agende. Svjesni smo glavnog problema u pogledu postizanja trajnog mira i održivog razvoja u zemljama u kojima traju sukobi i zemljama u kojima su sukobi nedavno završili.

43. Naglašavamo da međunarodno javno financiranje u znatnoj mjeri nadopunjuje napore koje zemlje ulažu u mobilizaciju domaćih javnih resursa, posebno u najsiromašnijim i najranjivijim zemljama s ograničenim domaćim resursima. Jedna od važnih namjena međunarodnih javnih financija, uključujući službenu razvojnu pomoć (eng. *official development assistance*, ODA), jest olakšati dodatnu mobilizaciju resursa iz drugih izvora, javnih i privatnih. Donatori službene razvojne pomoći ponovo potvrđuju svoje već preuzete obveze, uključujući obvezu da mnoge razvijene zemlje dostignu cilj od 0,7 posto bruto nacionalnog dohotka (eng. *gross national income*, GNI) za službenu razvojnu pomoć zemljama u razvoju i između 0,15 posto i 0,2 posto ODA/GNI najmanje razvijenim zemljama.

44. Potvrđujemo da je važno da međunarodne financijske institucije, u skladu sa svojim ovlaštenjima, svakoj zemlji, a posebno zemljama u razvoju, ostave prostor za nacionalnu

---

¹⁰ Akcijska agenda iz Adis Abebe s Treće međunarodne konferencije o financiranju ciljeva održivog razvoja (Akcijska agenda iz Adis Abebe), usvojena od strane Opće skupštine 27. srpnja 2015. (rezolucija 69/313, aneks).

¹¹ *Izješće Četvrte konferencije Ujedinjenih naroda o najmanje razvijenim zemljama, Istanbul, Turska, 9.-13. svibnja 2011.* (A/CONF.219/7), poglavlja I. i II.

¹² Rezolucija 69/15, aneks.

¹³ Rezolucija 69/137, aneks II.

¹⁴ A/57/304, aneks.

politiku. Ponovo pokazujemo predanost širenju i jačanju glasa i sudjelovanja zemalja u razvoju – uključujući afričke zemlje, najmanje razvijene zemlje, neobalne zemlje u razvoju, male otočne države u razvoju i zemlje sa srednjim prihodima – u međunarodnom odlučivanju u gospodarskim pitanjima, određivanju normi i globalnom gospodarskom upravljanju.

45. Također potvrđujemo ključnu ulogu nacionalnih parlamenata, jer su oni ti koji donose zakonodavstvo i usvajaju proračun, te njihove uloge u osiguravanju odgovornosti za učinkovitu provedbu naših obveza. Vlade i javne institucije će na provedbi blisko surađivati i s regionalnim i lokalnim vlastima, podregionalnim institucijama, međunarodnim institucijama, akademskom zajednicom, filantropskim organizacijama, volonterskim organizacijama i drugima.

46. Naglašavamo važnu ulogu i komparativnu prednost sustava Ujedinjenih naroda, koji ima odgovarajuće resurse, relevantan je, koherentan, učinkovit i djelotvoran u potpori ostvarenja ciljeva održivog razvoja i samog održivog razvoja. Naglašavajući važnost ojačanih nacionalnih komponenata i ovlasti koje dotične zemlje nad njima imaju, izražavamo potporu aktualnom dijalogu u Gospodarskom i socijalnom vijeću o dugoročnom pozicioniranju razvojnog sustava Ujedinjenih naroda u kontekstu ove Agende.

Praćenje (eng. *follow-up*) i analiza

47. Odgovornost za praćenje i analizu na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini, u vezi s napretkom koji se u provedbi ciljeva i podciljeva postiže tijekom sljedećih 15 godina prvenstveno je na našim vladama. Želeći građanima dokazati da smo odgovorni, osigurat ćemo sustavno praćenje i analizu na raznim razinama kako je navedeno u ovoj Agendi i Akcijskoj agendi iz Adis Abebe. Politički forum na visokoj razini pod okriljem Opće skupštine i Gospodarskog i socijalnog vijeća imat će središnju ulogu u nadzoru praćenja i analize na globalnoj razini.

48. Razvijaju se pokazatelji koji će pomoći u ovom poslu. Bit će potrebni kvalitetni, dostupni, pravovremeni i pouzdani raščlanjeni podaci kao pomoć u mjerenju napretka i jamstvo da nitko neće biti zanemaren. Takvi su podaci ključ odlučivanja. Gdje je moguće, potrebno je koristiti podatke i informacije iz postojećih mehanizama izvješćivanja. Namjeravamo intenzivirati napore u jačanju statističkih kapaciteta u zemljama u razvoju, posebno u afričkim zemljama, najmanje razvijenim zemljama, neobalnim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i zemljama sa srednjim prihodima. Posvećeni smo razvijanju širih mjera napretka koje bi upotpunile bruto domaći proizvod.

Poziv na djelovanje kako bismo promijenili svijet

49. Prije sedamdeset godina sastala se prijašnja generacija svjetskih lidera i stvorila Ujedinjene narode. Iz ratnog pepela i podjela izgradili su ovu organizaciju i precizirali vrijednosti mira, dijaloga i međunarodne suradnje na kojima se temelji. Vrhovno utjelovljenje tih vrijednosti je Povelja Ujedinjenih naroda.

50. Današnje je odlučivanje također od velike povijesne važnosti. Odlučni smo u izgradnji bolje budućnosti za sve ljude, uključujući milijune koji su lišeni prilike da žive pristojan, dostojanstven i ispunjen život i ostvare svoj puni ljudski potencijal. Mi možemo biti prva generacija koja će uspjeti iskorijeniti siromaštvo; isto kao što možemo biti zadnja generacija koja će imati priliku sačuvati planet. Svijet će 2030. biti bolje mjesto ako uspijemo u svojim ciljevima.

51. Ono što danas najavljujemo – Agenda za globalno djelovanje tijekom sljedećih 15 godina – povelja je za ljude i planet u dvadeset prvom stoljeću. Djeca i mladi ključni su čimbenici promjene i novi će ih ciljevi inspirirati na to kako da svoj neograničeni kapacitet djelovanja usmjere ka stvaranju boljeg svijeta.

52. „Mi, narodi” slavne su početne riječi Povelje Ujedinjenih naroda. „Mi, narodi” smo ti koji danas krećemo putem prema 2030. Na tom putu sudjelovat će vlade, kao i parlamenti, sustav Ujedinjenih naroda i druge međunarodne institucije, lokalne vlasti, autohtoni narodi, civilno društvo, poslovni i privatni sektor, znanstvena i akademska zajednica – i svi ljudi. Agendi su već pristupili milijuni ljudi i ona je njihova. To je Agenda za ljude, od ljudi i za ljude – a to će, uvjereni smo, osigurati njezin uspjeh.

53. Budućnost čovječanstva i našeg planeta u našim je rukama. Također je u rukama današnje mlađe generacije koja će predati baklju budućim generacijama. Utrli smo put održivom razvoju; na svima nama je da osiguramo da to putovanje bude uspješno, a njegovi dobici nepovratni.

Ciljevi i podciljevi održivog razvoja

54. U daljnjem tekstu navedeni su ciljevi koje smo usuglasili nakon procesa međuvladinih pregovora koji je bio otvoren za sve, a na temelju prijedloga Otvorene radne skupine o ciljevima održivog razvoja¹⁵, u čijem se uvodnom dijelu njih stavlja u kontekst.

55. Ciljevi i podciljevi održivog razvoja integrirani su i nedjeljivi, globalni i univerzalno primjenjivi, a utvrđeni su tako da su u obzir uzete različite nacionalne prilike, kapaciteti i razine razvoja, te uz poštovanje nacionalnih politika i prioriteta. Ciljevi su aspiracijski i globalni, a svaka vlada postavlja vlastite nacionalne ciljeve koji se vode globalnom razinom ambicije, uzimajući u obzir nacionalne okolnosti. Svaka vlada odlučuje o tome na koji način uklopiti ove aspiracijske i globalne ciljeve u nacionalne postupke planiranja, politike i strategije. Važno je uvidjeti vezu između održivog razvoja i drugih relevantnih procesa koji se aktualno odvijaju u području gospodarstva, društva i okoliša.

56. Ciljeve i podciljeve prilagođavamo, svjesni da se u postizanju održivog razvoja svaka zemlja suočava sa specifičnim poteškoćama i naglašavamo posebne izazove s kojima se susreću najranjivije zemlje te, posebno, afričke zemlje, najmanje razvijene zemlje, neobalne zemlje u razvoju i male otočne države u razvoju, kao i specifične izazove s kojima se susreću zemlje sa srednjim prihodima. Zemljama u kojima traju sukobi također treba posvetiti posebnu pozornost.

57. Uviđamo da referentni podaci za nekoliko ciljeva ostaju nedostupni i pozivamo na povećanu potporu jačanju prikupljanja podataka i izgradnje kapaciteta u državama članicama u svrhu utvrđivanja nacionalnih i globalnih referentnih podataka tamo gdje oni još ne postoje. Obvezujemo se ispraviti ovaj nedostatak u prikupljanju podataka kako bismo preciznije izmjerili napredak, posebice za one dolje navedene podciljeve koji nisu jasno brojčano izraženi.

58. Podržavamo napore koje u okviru drugih foruma države ulažu za rješavanje ozbiljnih problema koji potencijalno ugrožavaju provedbu naše Agende i poštujemo neovisnost ovlaštenja kojima su ti mehanizmi uređeni. Naša je namjera da Agenda i njezina provedba

---

¹⁵ Sadržano u izvješću Otvorene radne skupine Opće skupštine o ciljevima održivog razvoja (A/68/970 i ispravak 1; vidi također A/68/970/Dodatak 1-3).

podrže te druge mehanizme i odluke koje se donose u okviru njih, ne dovodeći u pitanje ni jedne ni druge.

59. Uviđamo da su u svakoj zemlji dostupni različiti pristupi, vizije, modeli i alati, u skladu s njezinim nacionalnim okolnostima i prioritetima u smislu postizanja održivog razvoja; podsjećamo da su planet Zemlja i njegovi ekosustavi naš zajednički dom i da se to u nizu zemalja i regija označava istim izrazom: „majka Zemlja”.

Ciljevi održivog razvoja

Cilj 1. Iskorijeniti sve oblike siromaštva svuda u svijetu

Cilj 2. Iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promicati održivu poljoprivredu

Cilj 3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje za ljude svih generacija

Cilj 4. Osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promicati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve

Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojčice

Cilj 6. Osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve

Cilj 7. Osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama za sve

Cilj 8. Promicati kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost

Cilj 10. Smanjiti nejednakosti unutar i između država

Cilj 11. Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim

Cilj 12. Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje

Cilj 13. Poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica*

Cilj 14. Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj

Cilj 15. Očuvati, ponovno uspostaviti i promicati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti

Cilj 16. Promicati, u svrhe održivog razvoja, miroljubiva i uključiva društva, osigurati pristup pravosuđu za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama

---

* Priznajemo da je Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime primarni međunarodni međuvladin forum za pregovore o globalnom odgovoru na promjenu klime.

Cilj 17. Ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Cilj 1. Iskorijeniti siromaštvo svuda i u svim oblicima

1.1. Do 2030. iskorijeniti ekstremno siromaštvo za sve ljude i svuda, jer trenutačno neki žive s manje od 1,25 USD dnevno

1.2. Do 2030. smanjiti za barem polovicu udio muškaraca, žena i djece svih dobnih skupina koji žive u siromaštvu i svim njegovim oblicima prema nacionalnim definicijama

1.3. Provesti na nacionalnoj razini prikladne sustave socijalnog osiguranja i mjere za sve, uključujući osnovnu razinu osiguranja, te postići da do 2030. velik broj siromašnih i ranjivih bude njima obuhvaćen

1.4. Do 2030. osigurati da svi muškarci i žene, posebno siromašni i ranjivi, imaju ista prava na gospodarske resurse, kao i pristup osnovnim uslugama, vlasništvu i nadzoru na zemljom i drugim oblicima vlasništva, nasljedstvu, prirodnim resursima, prikladnoj novoj tehnologiji i financijskim uslugama, uključujući mikrofinanciranje

1.5. Do 2030. ojačati prilagodljivost siromašnih i onih u ranjivom položaju i smanjiti njihovu izloženost ekstremnim događajima povezanim s klimom i drugim gospodarskim, društvenim i ekološkim šokovima i katastrofama

1.a Osigurati znatnu mobilizaciju resursa iz niza izvora, kao i putem poboljšane razvojne suradnje kako bi se osigurala i prikladna i predvidljiva sredstva za zemlje u razvoju, posebno za najmanje razvijene zemlje, s ciljem provedbe programa i politika eliminacije svih oblika siromaštva

1.b Stvoriti zdrave okvire za politike na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, na temelju razvojnih strategija koje štite siromašne i rodno su osjetljive, u smislu ubrzanja ulaganja u djelovanja koja se poduzimaju radi iskorjenjivanja siromaštva

Cilj 2. Iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promicati održivu poljoprivredu

2.1. Do 2030. iskorijeniti glad i osigurati svim ljudima, posebno siromašnima i onima u ranjivim stanjima, kao i djeci, pristup sigurnoj, hranjivoj i dostatnoj količini hrane tijekom cijele godine

2.2. Do 2030. iskorijeniti sve oblike pothranjenosti, kao i postići do 2025. međunarodno usuglašene ciljeve o zaostajanju u rastu i gubitku na težini djece mlađe od 5 godina, te rješavati pitanje prehrambenih potreba adolescentica, trudnica i dojilja i starijih osoba

2.3. Do 2030. udvostručiti poljoprivrednu proizvodnju i prihode malih proizvođača hrane, posebno žena, autohtonih naroda, obiteljskih poljoprivrednih proizvođača, stočara i ribara, također putem sigurnog i pravičnog pristupa zemlji, putem drugih proizvodnih resursa i inputa, znanja, financijskih usluga, tržišta i mogućnosti dodavanja dodane vrijednosti i zapošljavanjem izvan poljoprivrednih gospodarstava

2.4. Do 2030. osigurati održive sustave proizvodnje hrane i provesti prilagodljive poljoprivredne prakse koje povećavaju produktivnost i proizvodnju, pomažu održavati ekosustave, sustave koji jačaju sposobnost prilagodbe promjeni klime, ekstremnim vremenskim uvjetima, suši, poplavama i drugim katastrofama i koji postupno poboljšavaju kvalitetu zemlje i tla

2.5. Do 2020. održati genetsku raznolikost sjemena, kultiviranog bilja i domaćih i pripitomljenih životinja i njima srodnih divljih vrsta, uključujući i putem diversificiranih banaka sjemena i bilja kojima se na pravilan način upravlja na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, te promicati pristup poštenoj i pravičnoj podjeli koristi od korištenja genetskih resursa i povezanog tradicionalnog znanja, kako je usuglašeno na međunarodnoj razini

2.a. Povećati investicije, osobito putem poboljšane međunarodne suradnje, u ruralnu infrastrukturu, poljoprivredna istraživanja i dodatne usluge, razvoj tehnologije i banke biljnih i stočnih gena kako bi se poboljšao kapacitet poljoprivredne produktivnosti u zemljama u razvoju, a posebno u najmanje razvijenim zemljama

2.b. Ispraviti i spriječiti trgovinska ograničenja i narušavanja tržišta, osobito putem istovremene eliminacije svih oblika izvoznih poljoprivrednih subvencija i svih izvoznih mjera s istovjetnim učinkom, u skladu s mandatom Kruga razvojnih pregovora iz Dohe

2.c. Usvojiti mjere za pravilno funkcioniranje tržišta hranom i njezinim izvedenicama i omogućavanje pravovremenog pristupa informacijama o tržištu, uključujući i rezerve hrane, kako bi se doprinijelo ograničavanju ekstremne nepostojanosti cijena hrane

Cilj 3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje za ljude svih generacija

3.1. Do 2030. smanjiti globalnu stopu smrtnosti roditelja na manje od 70 na 100 000 živorođene djece

3.2. Do 2030. iskorijeniti preventabilne smrti novorođenčadi i djece mlađe od 5 godina, dok sve zemlje nastoje smanjiti neonatalnu smrtnost do najmanje 12 na 1000 živorođene djece, te smrtnost djece mlađe od 5 godina do najmanje 25 na 1000 živorođene djece

3.3. Do 2030. stati na kraj epidemiji AIDS-a, tuberkuloze, malarije i zanemarenih tropskih bolesti i boriti se protiv hepatitisa, bolesti koje se prenose zaraženom vodom i drugih prenosivih bolesti

3.4. Do 2030. prevencijom i liječenjem smanjiti za trećinu preranu smrtnost od neprenosivih bolesti i promicati duševno zdravlje i dobrobit

3.5. Ojačati prevenciju i liječenje zlorabe lijekova, uključujući opojne droge i prekomjerno uživanje u alkoholu

3.6. Do 2020. prepoloviti broj smrti i ozljeda koje su na svjetskoj razini uzrokovane nesrećama u cestovnom prometu

3.7. Do 2030. osigurati opći pristup uslugama u području spolnog i reproduktivnog zdravlja, uključujući kontracepciju, informiranje i obrazovanje, te integraciju reproduktivnog zdravlja u nacionalne strategije i programe

3.8. Postići opću obuhvaćenost zdravstvenim osiguranjem, uključujući i zaštitu od financijskih rizika, pristup kvalitetnim osnovnim zdravstvenim uslugama i pristup sigurnim, učinkovitim, kvalitetnim i cijenom pristupačnim lijekovima i cjepivima za sve

3.9. Do 2030. značajno smanjiti broj smrti i bolesti uzrokovanih štetnim tvarima u zraku, zagađenoj vodi i tlu

3.a. Ojačati u svim zemljama, prema potrebi, provedbu Okvirne konvencije Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom

3.b. Podržati istraživanje i razvoj cjepiva i lijekova protiv prenosivih i neprenosivih bolesti koje primarno pogađaju zemlje u razvoju, osigurati pristup cijenom pristupačnim osnovnim lijekovima i cjepivima, u skladu s Deklaracijom iz Dohe o Sporazumu o TRIPS-u i javnom zdravlju, kojom se potvrđuje pravo zemalja u razvoju na potpuno korištenje odredbi Sporazuma o aspektima prava intelektualnog vlasništva povezanim s trgovinom, s obzirom na fleksibilnosti u smislu zaštite javnog zdravlja, a posebno, osiguranje pristupa lijekovima za sve

3.c. Značajno povećati financiranje zdravstva i zapošljavanje, razvoj, osposobljavanje i zadržavanje zdravstvenih radnika u zemljama u razvoju, posebno u manje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju

3.d. Ojačati kapacitet svih zemalja, posebno zemalja u razvoju, za rano upozoravanje, smanjenje rizika i upravljanje nacionalnim i globalnim zdravstvenim rizicima

Cilj 4. Osigurati uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje te promicati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve

4.1. Do 2030. osigurati svim djevojčicama i dječacima besplatno, pravično i kvalitetno osnovno i srednje obrazovanje u kojem će steći stvarno korisna znanja

4.2. Do 2030. osigurati svim djevojčicama i dječacima pristup kvalitetnom razvoju tijekom ranog djetinjstva, skrbi i predškolskom obrazovanju kako bi se pripremili za osnovnoškolsko obrazovanje

4.3. Do 2030. osigurati svim ženama i muškarcima jednaku dostupnost cijenom pristupačnom i kvalitetnom strukovnom i visokoškolskom obrazovanju, uključujući sveučilišno

4.4. Do 2030. znatno povećati broj mladih i odraslih koji posjeduju relevantne vještine, uključujući tehničke i strukovne, za potrebe zapošljavanja, dobre poslove i poduzetništvo

4.5. Do 2030. ukloniti nejednakosti između spolova u odnosu na obrazovanje i osigurati jednaku dostupnost svim razinama obrazovanja i strukovne izobrazbe za ranjive osobe, uključujući osobe s invaliditetom, autohtone narode i djecu u ranjivom položaju

4.6. Do 2030. osigurati da svi mladi i velik dio odraslih, i muškaraca i žena, steknu pismenost i matematičku pismenost

4.7. Do 2030. osigurati da svi učenici steknu znanje i vještine potrebne za promicanje održivog razvoja, između ostalog i putem obrazovanja za održivi razvoj i održiv način života, ljudska prava, rodnu ravnopravnost, promicanje kulture mira i nenasilja, pripadnost globalnoj zajednici i poštovanje kulturne raznolikosti i doprinos kulture održivom razvoju

4.a. Izgraditi i unaprijediti obrazovne objekte koji su prilagođeni djeci, osobama s invaliditetom i ispunjavaju zahtjeve rodne ravnopravnosti, te omogućavaju sigurnu, nenasilnu, uključivu i učinkovitu obrazovnu okolinu za sve

4.b. Do 2020. značajno globalno proširiti broj stipendija dostupnih zemljama u razvoju, posebno najmanje razvijenim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i afričkim zemljama za upis u više škole, uključujući strukovnu izobrazbu i informacijsku i

komunikacijsku tehnologiju, tehničke, inženjerske i znanstvene programe, u razvijenim zemljama i drugim zemljama u razvoju

4.c. Do 2030. značajno povećati broj kvalificiranih nastavnika, kao i putem međunarodne suradnje u nastavničkoj obuci u zemljama u razvoju, posebno u zemljama u razvoju, najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju

Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke

5.1. Ukloniti sve oblike diskriminacije svih žena i djevojčica svuda u svijetu

5.2. Ukloniti sve oblike nasilja nad svim ženama i djevojčicama u javnom i privatnom prostoru, uključujući trgovanje ženama i djevojčicama te seksualno iskorištavanje i druge oblike iskorištavanja

5.3. Ukloniti sve štetne prakse, kao što je stupanje u brak djece/s djecom, prijevremeno i prisilno stupanje u brak i žensko genitalno sakaćenje

5.4. Uzeti u obzir i vrednovati neplaćenu skrb i rad u kućanstvu putem osiguranja javnih usluga, infrastrukture i politika socijalne zaštite i putem promicanja podijeljene odgovornosti unutar kućanstva i obitelji, kako je to prikladno u nacionalnom kontekstu dotične zemlje

5.5. Osigurati ženama potpuno i efikasno sudjelovanje i jednake mogućnosti zapošljavanja na rukovodećim mjestima na svim razinama odlučivanja u političkom, gospodarskom i javnom životu

5.6. Osigurati opći pristup spolnom i reproduktivnom zdravlju i reproduktivnim pravima, kako je usuglašeno u skladu s Akcijskim programom Međunarodne konferencije o stanovništvu i razvoju i Pekinškoj platformi za akciju i završnim dokumentima njihovih revizijskih konferencija

5.a. Provesti reforme s ciljem davanja jednakih prava ženama na gospodarske resurse, kao i na pristup vlasništvu i kontrole nad zemljom i drugim oblicima vlasništva, financijskim uslugama, nasljedstvu i prirodnim resursima, u skladu s nacionalnim zakonima

5.b. Poboljšati korištenje pomoćnih tehnologija, posebno informacijske i komunikacijske, s ciljem promicanja osnaživanja žena

5.c. Usvojiti i ojačati zdrave politike i primjenjivo zakonodavstvo za promicanje rodne ravnopravnosti i osnaživanja svih žena i djevojčica na svim razinama

Cilj 6. Osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve

6.1. Do 2030. ostvariti opći i pravedan pristup sigurnoj i cijenom pristupačnoj pitkoj vodi za sve

6.2. Do 2030. ostvariti pristup odgovarajućem i pravičnom sanitarnom sustavu i higijenskim uvjetima za sve i eliminirati otvorene septičke jame, uz posebnu pozornost na potrebe žena i djevojčica i osoba u osjetljivim situacijama

6.3. Do 2030. poboljšati kvalitetu vode smanjenjem onečišćenja, eliminacijom neovlaštenog odlaganja otpada i smanjenjem ispuštanja opasnih kemikalija i materijala, smanjenjem udjela

neobrađenih otpadnih voda na polovicu i znatno povećati recikliranje i neškodljivu uporabu otpada na globalnoj razini

6.4. Do 2030. znatno povećati učinkovitost korištenja voda u svim područjima i osigurati održivo crpljenje i opskrbu slatkom vodom s obzirom na nedostatak vode, te znatno smanjiti broj ljudi koji pate od nestašice vode

6.5. Do 2030. provesti integrirano upravljanje vodnim resursima na svim razinama, uključujući putem prekogranične suradnje, prema potrebi

6.6. Do 2020. zaštititi i obnoviti vodene ekosustave, uključujući planine, šume, močvare, rijeke, podzemne akumulacije i jezera

6.a. Do 2030. proširiti međunarodnu suradnju i potporu izgradnji kapaciteta u zemljama u razvoju u aktivnostima i programima povezanim s vodom i asanacijom, uključujući sabiranje vode, desalinizaciju, racionalno iskorištavanje vode, obradu otpadnih voda, te tehnologije recikliranja i uporabe

6.b. Podržati i ojačati sudjelovanje lokalnih zajednica u poboljšanju upravljanja vodom i sanitarnim sustavom

Cilj 7. Osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i suvremenoj energiji po pristupačnim cijenama za sve

7.1. Do 2030. osigurati opći pristup cijenom pristupačnim, pouzdanim i modernim energetske usluge

7.2. Do 2030. znatno povećati udio obnovljive energije u mješavini izvora energije na globalnoj razini

7.3. Do 2030. udvostručiti globalnu stopu poboljšanja energetske učinkovitosti

7.a. Do 2030. poboljšati međunarodnu suradnju u omogućavanju pristupa istraživanju i tehnologiji čiste energije, uključujući obnovljivu energiju, energetske učinkovitost i naprednu i čišću tehnologiju fosilnih goriva, te promicanje investicija u energetske infrastrukturu i tehnologiju čiste energije

7.b. Do 2030. proširiti infrastrukturu i unaprijediti tehnologiju opskrbe modernim i održivim energetske usluge za sve u zemljama u razvoju, posebno u najmanje razvijenim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i neobalnim zemljama u razvoju, u skladu s njihovim programima potpore

Cilj 8. Promicati kontinuiran, uključiv i održiv gospodarski rast, punu i produktivnu zaposlenost i dostojanstven rad za sve

8.1. Održati gospodarski razvoj per capita u skladu s nacionalnim okolnostima, a posebno rast od barem 7 posto bruto domaćeg proizvoda godišnje u najmanje razvijenim zemljama

8.2. Postići više razine gospodarske produktivnosti diversifikacijom, tehnološkim unapređenjem i inovacijama, kao i s naglaskom na visoko profitabilne i radno intenzivne sektore

8.3. Promicati razvojno orijentirane politike koje podržavaju produktivne aktivnosti, stvaranje pristojnih poslova, poduzetništvo, kreativnost i inovativnost, te potiču osnivanje i rast mikro, malih i srednjih poduzeća, između ostalog i putem pristupa financijskim uslugama

8.4. Postupno do 2030. poboljšati učinkovitost iskorištavanja globalnih resursa u potrošnji i proizvodnji i nastojati da gospodarski rast ne bude povezan s degradacijom okoliša, u skladu s 10-godišnjim okvirom programa o održivoj potrošnji i proizvodnji, u čemu razvijene zemlje moraju služiti kao primjer

8.5. Do 2030. postići puno i produktivno zapošljavanje i pristojan posao za sve muškarce i žene, između ostalog i za mlade ljude i osobe s invaliditetom, te jednaku plaću za rad iste vrijednosti

8.6. Do 2020. znatno smanjiti udio mladih koji nisu zaposleni, niti su u procesu obrazovanja ili osposobljavanja

8.7. Poduzeti neposredne i učinkovite mjere iskorjenjivanja prisilnog rada, ukidanja modernog ropstva i trgovanja ljudima, te osiguranja zabrane i ukidanja najtežih oblika dječjeg rada, između ostalog novačenja i korištenja djece vojnika, te do 2025. ukinuti sve oblike dječjeg rada

8.8. Zaštititi prava radnika i promicati zdravu i sigurnu radnu okolinu za sve radnike, uključujući radnike migrante, posebno radnice migrante, te osobe na nesigurnim radnim mjestima

8.9. Do 2030. osmisliti i provesti politike za promicanje održivog turizma koji omogućuje stvaranje radnih mjesta i promiče lokalnu kulturu i proizvode

8.10. Ojačati kapacitet domaćih financijskih institucija u svrhu poticanja i širenja pristupa bankarskim i financijskim uslugama i uslugama osiguranja za sve

8.a. Povećati sredstva pomoći u trgovini zemljama u razvoju, posebno najmanje razvijenim zemljama, između ostalog putem poboljšanog integriranog okvira za s trgovinom povezanu tehničku pomoć najmanje razvijenim zemljama

8.b. Do 2020. razviti i operacionalizirati globalnu strategiju za zapošljavanje mladih i provesti Globalni pakt o zapošljavanju Međunarodne organizacije rada

Cilj 9. Izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost

9.1. Razviti kvalitetnu, pouzdanu, održivu i prilagodljivu infrastrukturu, između ostalog regionalnu i prekograničnu infrastrukturu, s ciljem potpore gospodarskom razvoju i dobrobiti ljudi i s naglaskom na cijenom pristupačan i pravičan pristup za sve

9.2. Promicati uključivu i održivu industrijalizaciju, te do 2030. znatno povećati udio industrije u zapošljavanju i bruto domaćem proizvodu, u skladu s nacionalnim okolnostima, te udvostručiti njezin udio u najmanje razvijenim zemljama

9.3. Povećati pristup malih industrijskih i drugih poduzeća, posebno u zemljama u razvoju, financijskim uslugama, između ostalog pristupačnim kreditima, te njihovo uključivanje u vrijednosne lance i tržišta

9.4. Do 2030. unaprijediti infrastrukturu i prilagoditi industrije kako bi postale održive, s povećanom učinkovitosti korištenja resursa i većom primjenom čistih i za okoliš prihvatljivih

tehnologija i industrijskih postupaka, u kojima svaka zemlja sudjeluje prema vlastitim kapacitetima

9.5. Poboljšati znanstvena istraživanja, unaprijediti tehnološke kapacitete industrijskih sektora u svim zemljama, posebno u zemljama u razvoju, između ostalog, poticanjem inovacija i osjetnim povećanjem broj radnika na istraživanju i razvoju na 1 milijun ljudi i povećanjem javnih i privatnih izdataka za istraživanje i razvoj do 2030.

9.a. Omogućiti razvoj održive i prilagodljive infrastrukture u zemljama u razvoju putem poboljšane financijske, tehnološke i tehničke podrške afričkim zemljama, najmanje razvijenim zemljama, neobalnim zemljama u razvoju i malim otočnim državama u razvoju

9.b. Podržati aktivnosti razvoja i istraživanja i inovacija u tehnološkom sektoru u zemljama u razvoju, između ostalog i osiguranjem pogodne okoline za provođenje politike, između ostalog, industrijske diversifikacije i dodane vrijednosti roba

9.c. Značajno povećati pristup informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji te nastojati omogućiti opći i cijenom povoljan pristup internetu u najmanje razvijenim zemljama do 2020.

Cilj 10. Smanjiti nejednakosti unutar i između država

10.1. Do 2030. postupno postići i održati rast prihoda donjih 40 posto stanovništva po stopi višoj od nacionalnog prosjeka

10.2. Do 2030. osnažiti i promicati socijalnu, ekonomsku i političku uključenost svih, bez obzira na dob, spol, invaliditet, rasu, etničku pripadnost, podrijetlo, religiju ili ekonomski ili drugi status

10.3. Osigurati jednake mogućnosti i smanjiti nejednakosti s obzirom na prihode, između ostalog i uklanjanjem diskriminirajućih zakona, politika i praksi i promicanjem odgovarajućeg zakonodavstva, politika i djelovanja u tom smislu

10.4. Usvojiti politike, pogotovo fiskalnu politiku, politiku plaća i politiku u području socijalne zaštite, te postupno postići veću jednakost

10.5. Poboljšati zakonsku uređenost i nadzor globalnih financijskih tržišta i institucija te ojačati provedbu propisa

10.6. Omogućiti poboljšano zastupanje i pravo glasa zemalja u razvoju u odlučivanju u globalnim međunarodnim gospodarskim i financijskim institucijama kako bi postale učinkovitije, vjerodostojnije, transparentnije i legitimnije

10.7. Olakšati uređenu, sigurnu, regularnu i odgovornu migraciju i mobilnost ljudi, između ostalog provedbom planiranih i dobro vođenih migracijskih politika

10.a. Provesti načelo posebnog i diferencijalnog tretmana na zemlje u razvoju, posebno najmanje razvijene zemlje, u skladu sa sporazumima Svjetske trgovinske organizacije

10.b. Poticati službenu razvojnu pomoć i financijske tokove, između ostalog izravna strana ulaganja, državama kojima je to najpotrebnije, posebno najmanje razvijenim zemljama, afričkim zemljama, malim otočnim državama u razvoju i neobalnim zemljama u razvoju, u skladu s njihovim nacionalnim planovima i programima

10.c. Do 2030. smanjiti ispod 3 posto transakcijske troškove za doznake koje izvršavaju migranti i ukloniti puteve za izvršavanje doznaka čiji su troškovi veći od 5 posto

Cilj 11. Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim

11.1. Do 2030. osigurati svima pristup prikladnom, sigurnom i cijenom pristupačnom stanovanju i osnovnim uslugama i sanaciju sirotinjskih četvrti

11.2. Do 2030. omogućiti svima pristup sigurnim, jeftinim, pristupačnim i održivim sustavima prijevoza, uz poboljšanje cestovnog prijevoza, pogotovo širenjem mreže javnog prijevoza, posebno vodeći računa o potrebama ranjivih skupina, žena, djece, osoba s invaliditetom i starijih osoba

11.3. Do 2030. unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju i kapacitete za participativno, integrirano i održivo planiranje i upravljanje naseljima u svim zemljama

11.4. Ojačati napore u očuvanju i zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine

11.5. Do 2030. znatno smanjiti broj smrti i broj osoba pogođenih elementarnim nepogodama, te osjetno smanjiti izravne gospodarske gubitke u odnosu na globalni bruto domaći proizvod koji su prouzročeni elementarnim nepogodama, između ostalog nepogodama u vezi s vodom, s naglaskom na zaštiti siromašnih i osoba u osjetljivim situacijama

11.6. Do 2030. smanjiti nepovoljan utjecaj gradova na okoliš, izražen *per capita*, posebnu pozornost pridajući kvaliteti zraka i gospodarenju otpadom na lokalnoj i drugim razinama

11.7. Do 2030. omogućiti opći pristup sigurnim, uključivim i pristupačnim zelenim i javnim površinama, posebno ženama i djeci, starijim osobama i osobama s invaliditetom

11.a. Podržati pozitivne ekonomske, socijalne i okolišne veze između urbanih, peri-urbanih i ruralnih područja osnaživanjem planiranja razvoja na nacionalnoj i regionalnoj razini

11.b. Do 2020. znatno povećati broj gradova i naselja koja usvajaju i primjenjuju integrirane politike i planove u smislu uključenosti, učinkovitosti resursa, ublažavanja klimatskih promjena i prilagođavanja klimatskim promjenama, otpornosti na elementarne nepogode te razvijaju i provode, u skladu s Okvirom iz Sendaija za smanjenje rizika od elementarnih nepogoda 2015.-2030., holističko upravljanje rizikom od elementarnih nepogoda na svim razinama

11.c. Pomoći najmanje razvijenim zemljama, između ostalog pružanjem financijske i tehničke pomoći, prilikom izgradnje održivih i prilagodljivih zgrada uz korištenje lokalnih materijala

Cilj 12. Osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje

12.1. Provesti 10-godišnji okvir programa o modelima održive potrošnje i proizvodnje, u čemu sudjeluju sve zemlje, s razvijenim zemljama na čelu, uzimajući u obzir razvijenost i kapacitete zemalja u razvoju

12.2. Do 2030. postići održivo upravljanje i učinkovito korištenje prirodnih izvora

12.3. Do 2030. na razini maloprodaje i potrošnje smanjiti za polovicu globalno bacanje hrane *per capita*, te smanjiti gubitke hrane u proizvodnji i lancima opskrbe, uključujući i gubitke nakon žetve

12.4. Do 2020. ostvariti ekološki prihvatljivo upravljanje kemikalijama i svim oblicima otpada tijekom čitavog njihovog životnog ciklusa, u skladu s usuglašenim međunarodnim okvirima, te znatno smanjiti njihova ispuštanja u zrak, vodu i tlo, kako bi se što više umanjili negativni utjecaji koje imaju na zdravlje ljudi i okoliš

12.5. Do 2030. značajno smanjiti stvaranje otpada putem prerade, recikliranja i uporabe

12.6. Poticati kompanije, posebno velike i transnacionalne, na usvajanje održivih praksa i uključivanje informacija o održivosti u svoj ciklus izvještavanja

12.7. Promicati održive prakse javne nabave, u skladu s nacionalnim politikama i prioritetima

12.8. Do 2030. omogućiti da svuda u svijetu ljudi imaju relevantne informacije i svijest o održivom razvoju i načinu života u skladu s prirodom

12.a. Pomoći zemljama u razvoju da jačaju svoje znanstvene i tehnološke kapacitete s ciljem postizanja održivijih modela potrošnje i proizvodnje

12.b. Razviti i primijeniti alate praćenja učinaka održivog razvoja za održivi turizam kojim se stvaraju radna mjesta i promiču lokalna kultura i proizvodi

12.c. Racionalizirati neučinkovite subvencije za fosilna goriva koje potiču neracionalnu potrošnju, i to uklanjanjem narušavanja tržišta u skladu s nacionalnim okolnostima, a između ostalog i restrukturiranjem oporezivanja i postupnim ukidanjem tih štetnih subvencija ako postoje, ističući njihove učinke na okoliš, uzimajući u potpunosti u obzir specifične potrebe i zahtjeve zemalja u razvoju i maksimalno smanjujući moguće nepovoljne učinke na njihov razvoj uz istovremenu zaštitu siromašnih i drugih pogođenih zajednica

Cilj 13. Poduzeti hitna djelovanja u borbi protiv klimatskih promjena i njihovih posljedica*

13.1. Ojačati otpornost i sposobnost prilagodljivosti na opasnosti povezane s klimom i elementarne nepogode u svim zemljama

13.2. Uključiti mjere u vezi s klimatskim promjenama u nacionalne politike, strategije i planiranje

13.3. Unaprijediti obrazovanje, podizanje svijesti i ljudske i institucijske kapacitete što se tiče ublažavanja utjecaja klimatskih promjena, prilagodbi učincima, smanjenja učinaka i ranom upozoravanju

13.a. Provesti obvezu koju su predstavnici razvijenih država preuzeli prema Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime s ciljem zajedničkog aktiviranja 100 milijardi USD godišnje do 2020. iz svih izvora kako bi se uzele u obzir potrebe zemalja u razvoju u kontekstu konkretnih akcija ublažavanja i transparentnosti o provedbi i potpunog funkcioniranja Zelenog klimatskog fonda tako da ga se kapitalizira što je ranije moguće

13.b. Promicati mehanizme jačanja kapaciteta za učinkovito planiranje i upravljanje u vezi s klimatskim promjenama u najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju, između ostalog s naglaskom na žene, mlade i lokalne i marginalizirane zajednice

---

* Potvrđujući da je Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime međunarodni međuvladin forum za pregovore o globalnom odgovoru na promjenu klime

Cilj 14. Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj

14.1. Do 2025. spriječiti i znatno smanjiti sve vrste onečišćenja morskih resursa, a posebno one aktivnosti koje dolaze s kopna, uključujući onečišćenje mora otpadom i nutrijentima

14.2. Do 2020. održivo upravljati morskim i obalnim ekosustavima i štititi ih s ciljem izbjegavanja teških nepovoljnih učinaka, između ostalog jačanjem njihove prilagodljivosti, te poduzeti radnje u smislu njihovog obnavljanja kako bi oceani postali zdravi i produktivni

14.3. Smanjiti acidifikaciju oceana i rješavati pitanje njezinih učinaka, između ostalog putem poboljšane znanstvene suradnje na svim razinama

14.4. Do 2020. efikasno regulirati ulov ribe i ukinuti prekomjerni izlov, nezakonit, neprijavljen i nereguliran ribolov i destruktivne ribarske prakse te provoditi znanstveno utemeljene planove upravljanja kako bi se u najkraćem mogućem roku obnovile zalihe riba, barem do razina na kojima se može proizvesti maksimalan održiv prinos određen njihovim biološkim obilježjima

14.5. Do 2020. očuvati barem 10 posto obalnih i morskih područja, u skladu s nacionalnim i međunarodnim pravom i na temelju najboljih dostupnih znanstvenih podataka

14.6. Do 2020. zabraniti određene oblike subvencija u ribarstvu koje doprinose prekapacitiranosti i prekomjernom izlovu, ukinuti subvencije koje doprinose nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu i suzdržati se od uvođenja takvih novih subvencija, uviđajući da prikladan i učinkovit poseban i diferenciran odnos prema zemljama u razvoju i najmanje razvijenim zemljama treba biti integralni dio pregovora u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji o subvencijama u ribarstvu¹⁶

14.7. Do 2030. za male otočne države u razvoju i najmanje razvijene zemlje povećati gospodarske koristi od održivog razvoja morskih resursa, između ostalog putem održivog upravljanja ribarstvom, akvakulturom i turizmom

14.a. Povećati znanstvene spoznaje, razviti istraživačke kapacitete i prijenos morske tehnologije uzimajući u obzir kriterije Međuvladine oceanografske komisije i smjernice o prijenosu morske tehnologije, s ciljem poboljšanja zdravlja oceana i doprinosa morske biološke raznolikosti razvoju zemalja u razvoju, posebno malih otočnih država u razvoju i najmanje razvijenih zemalja

14.b. Osigurati malim ribarima koji love tradicionalnim alatima pristup morskim resursima i tržištima

14.c. Poboljšati očuvanje i održivo korištenje oceana i njihovih resursa provedbom međunarodnog prava iz Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora, koja daje pravni okvir za očuvanje i održivo korištenje oceana i njihovih resursa, na koju se poziva u članku 158. „Budućnost kakvu želimo”

Cilj 15. Očuvati, ponovno uspostaviti i promicati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikosti

---

¹⁶ Uzimajući u obzir pregovore u Svjetskoj trgovinskoj organizaciji, Razvojnu agendu iz Dohe i ministarski mandat iz Hong Konga.

15.1. Do 2020. osigurati očuvanje, obnovu i održivo korištenje kopnenih i slatkovodnih ekosustava i njihovog okruženja, posebno šuma, močvarnog zemljišta, planina i isušenog zemljišta, u skladu s obavezama prema međunarodnim sporazumima

15.2. Do 2020. promicati provedbu održivog upravljanja svim vrstama šuma, zaustaviti krčenje šuma, obnoviti uništene šume i znatno povećati pošumljavanje na globalnoj razini

15.3. Do 2030. boriti se protiv dezertifikacije, obnavljati degradirano tlo, uključujući tlo pogođeno krčenjem šuma, sušom i poplavama, te neutralizirati degradaciju zemljišta

15.4. Do 2030. osigurati očuvanost planinskih ekoloških sustava, između ostalog i njihove biološke raznolikosti, s ciljem unapređenja njihovog kapaciteta za pružanje koristi koje su ključne za održivi razvoj

15.5. Poduzeti, hitno i energično, aktivnosti s ciljem smanjenja degradacije prirodnih staništa, zaustaviti gubitak biološke raznolikosti te do kraja 2020. zaštititi ugrožene vrste i spriječiti njihovo izumiranje

15.6. Promicati poštenu i pravičnu podjelu koristi koje proizlaze iz korištenja genetskih resursa i promicati odgovarajući pristup tim resursima, kako je usuglašeno na međunarodnoj razini

15.7. Poduzeti hitne mjere u smislu borbe protiv krivolova i trgovine zaštićenim biljnim i životinjskim vrstama i obratiti pozornost i na ponudu i potražnju za nezakonitim proizvodima od divljih biljnih i životinjskih vrsta

15.8. Do 2020. poduzeti mjere za sprečavanje uvođenja i značajno smanjenje učinka invazivnih stranih vrsta u kopnene i vodene ekološke sustave te staviti pod nadzor ili iskorijeniti prioritetne vrste

15.9. Do 2020. integrirati vrijednosti ekološkog sustava i biološke raznolikosti u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije i izračune smanjenja siromaštva

15.a. Mobilizirati i značajno povećati financijske resurse iz svih izvora s ciljem očuvanja i održivog korištenja biološke raznolikosti i ekoloških sustava

15.b. Mobilizirati znatne resurse iz svih izvora i na svim razinama s ciljem financiranja održivog upravljanja šumama i pokretanja odgovarajućih inicijativa u zemljama u razvoju za postizanje napretka u upravljanju, između ostalog i za očuvanje šuma i pošumljavanje

15.c. Poboljšati globalnu potporu naporima u borbi protiv krivolova i trgovine zaštićenim vrstama, između ostalog povećanjem kapaciteta lokalnih zajednica za ostvarenje mogućnosti zarađivanja za život na održiv način

Cilj 16. Promicati, u svrhe održivog razvoja, miroljubiva i uključiva društva, osigurati pristup pravosuđu za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama

16.1. Značajno smanjiti sve oblike nasilja i s njima povezane stope smrtnih slučajeva svuda u svijetu

16.2. Okončati zlostavljanje, iskorištavanje, trgovanje i sve oblike nasilja nad djecom i mučenje djece

16.3. Promicati vladavinu prava na nacionalnoj i međunarodnoj razini i osigurati svima jednak pristup pravosuđu

16.4. Do 2030. znatno smanjiti nezakonite tijekomove novca i oružja, ojačati pronalaženje i vraćanje ukradene imovine i boriti se protiv svih oblika organiziranog kriminala

16.5. Osjetno smanjiti sve oblike korupcije i podmićivanja

16.6. Razviti učinkovite, odgovorne i transparentne institucije na svim razinama

16.7. Osigurati djelotvorno, uključivo, participativno i reprezentativno odlučivanje na svim razinama

16.8. Proširiti i ojačati sudjelovanje zemalja u razvoju u institucijama koje upravljaju na globalnoj razini

16.9. Do 2030. osigurati pravni identitet za sve, uključujući i upis u maticu rođenih

16.10. Omogućiti javni pristup informacijama i zaštititi temeljne slobode u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim sporazumima

16.a. Ojačati, između ostalog putem međunarodne suradnje, relevantne nacionalne institucije za izgradnju kapaciteta na svim razinama s ciljem sprečavanja nasilja i borbe protiv terorizma i kriminala, posebno u zemljama u razvoju

16.b. Promicati i provoditi nediskriminirajuće zakone i politike održivog razvoja

Cilj 17. Ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj

Financije

17.1. Ojačati, između ostalog putem međunarodne potpore zemljama u razvoju, mobilizaciju domaćih resursa s ciljem unapređenja domaćeg kapaciteta za ubiranje poreza i drugih prihoda

17.2. Raditi na tome da razvijene zemlje u potpunosti provode svoje službeno preuzete obveze u vezi s razvojnom pomoći, između ostalog obvezu koju su preuzele mnoge razvijene zemlje, koja je postizanje cilja od 0,7 posto bruto nacionalnog dohotka za službenu razvojnu pomoć (ODA/GNI) zemljama u razvoju i od 0,15 do 0,20 posto ODA/GNI najmanje razvijenim zemljama; pružateljima službene razvojne pomoć preporuča se da si za najmanje razvijene zemlje odrede cilj od barem 0,20 posto bruto nacionalnog dohotka.

17.3. Mobilizirati dodatne financijske resurse za zemlje u razvoju iz više izvora

17.4. Pomoći zemljama u razvoju u postizanju dugoročne održivosti zaduživanja putem koordiniranih politika čiji je cilj poticanje financiranja dugova, oprost dugova ili restrukturiranje dugova, prema potrebi, te u rješavanju pitanja smanjenja vanjskog duga visokozaduženih siromašnih zemalja kako bi im se olakšala situacija u kojoj se nalaze

17.5. Usvojiti i provesti režime promicanja investicija za najmanje razvijene zemlje

Tehnologija

17.6. Unaprijediti suradnju Sjever–Jug, Jug–Jug te trostranu regionalnu i međunarodnu suradnju u području znanosti, tehnologije i inovacija i poboljšati razmjenu znanja u skladu s uzajamno usuglašenim uvjetima, između ostalog putem bolje koordinacije postojećih

mehanizama, posebno na razini organizacije Ujedinjenih naroda, i pomoću globalnog mehanizma omogućavanja razmjene tehnologija

17.7. Promicati razvoj, prijenos i širenje za okoliš prihvatljivih tehnologija na zemlje u razvoju, pod povoljnim uvjetima, uključujući preferencijalne uvjete i putem koncesija, kako je uzajamno usuglašeno

17.8. U potpunosti operacionalizirati mehanizam jačanja kapaciteta u području znanosti, tehnologije i inovacija za najmanje razvijene zemlje do 2017. te poboljšati korištenje ključnih tehnologija, posebno informacijske i komunikacijske

Jačanje kapaciteta

17.9. Pružiti međunarodnu potporu u provedbi učinkovitog i ciljanog jačanja kapaciteta u zemljama u razvoju s ciljem potpore nacionalnim planovima za provedbu svih ciljeva održivog razvoja, između ostalog putem suradnje Sjever–Jug, Jug–Jug te trostrane suradnje

Trgovina

17.10. Promicati opći multilateralni sustav trgovanja koji je zakonski uređen, otvoren, nediskriminirajući i pravičan, pod okriljem Svjetske trgovinske organizacije, između ostalog putem pregovora u skladu s Razvojnom agendom iz Dohe

17.11. Značajno povećati izvoz iz zemalja u razvoju, posebno kako bi se do 2020. udvostručio udio globalnog izvoza iz najmanje razvijenih zemalja

17.12. Dozvoliti brzi pristup svih najmanje razvijenih zemalja tržištu bez carina i kvota na dugoročnoj osnovi, u skladu s odlukama Svjetske trgovinske organizacije, kako bi se između ostalog osiguralo da su preferencijalna pravila koja se primjenjuju na uvoz iz najmanje razvijenih zemalja transparentna i jednostavna te da olakšavaju pristup tržištu

Sustavna pitanja

Usklađenost politika i institucija

17.13. Ojačati globalnu makroekonomsku stabilnost, između ostalog poticanjem koordinacije i usklađenosti politika

17.14. Ojačati usklađenost politika održivog razvoja

17.15. Poštovati prostor nacionalne politike i glavnu ulogu svake zemlje u uspostavljanju i provedbi politike iskorjenjivanja siromaštva i održivog razvoja

Višestrana partnerstva

17.16. Poboljšati globalno partnerstvo za održivi razvoj, uključujući višestrana partnerstva koja omogućavaju mobiliziranje i širenje znanja, stručnosti, tehnologije i financijskih resursa, kako bi se svim zemljama, a posebno u zemljama u razvoju, pomoglo u postizanju ciljeva održivog razvoja

17.17. Poticati i promicati učinkovita javna i javno-privatna partnerstva kao i partnerstva civilnog društva na temelju stečenog iskustva i strategija financiranja partnerstava

Podaci, praćenje i odgovornost

17.18. Ojačati potporu u izgradnji kapaciteta zemljama u razvoju do 2020. godine, uključujući najmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju, kako bi se znatno povećala dostupnost visokokvalitetnih, ažuriranih i točnih podataka raščlanjenih po prihodima, spolu, dobi, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invalidnosti, zemljopisnom položaju i drugim obilježjima relevantnima za svaku zemlju

17.19. Bolje iskoristiti postojeće inicijative do 2030. kako bi se utvrdili pokazatelji napretka održivog razvoja koji upotpunjuje bruto domaći proizvod te podržati jačanje statističkih kapaciteta u zemljama u razvoju

Sredstva provedbe i globalno partnerstvo

60. Ponovo potvrđujemo snažnu predanost potpunoj provedbi ove nove Agende. Svjesni smo da nećemo moći postići svoje ambiciozne ciljeve i podciljeve bez obnovljenog i poboljšanog globalnog partnerstva i bez sredstava za provedbu takvih ciljeva. Obnovljeno globalno partnerstvo olakšat će intenzivnu globalnu uključenost u pružanje potpore provedbi svih ciljeva i podciljeva, što će približiti vlade, civilno društvo, privatni sektor, sustav Ujedinjenih naroda i druge čimbenike te mobilizirati sve dostupne resurse.

61. Ciljevima i podciljevima Agende utvrđuju se mjere potrebne za ostvarenje naših zajedničkih ambicija. Podciljevi koji se odnose na načine provedbe, koji su doneseni u okviru cilja 17 i ostalih ciljeva održivog razvoja i koji su navedeni prethodno u tekstu, ključni su za ostvarenje naše Agende te su jednako važni kao i ostali ciljevi i podciljevi. Dodijelit ćemo im jednak prioritet u našim nastojanjima njihove provedbe i u okviru globalnih pokazatelja za praćenje ostvarenog napretka.

62. Provedba ove Agende i ostvarenje ciljeva održivog razvoja mogući su u okviru obnovljenog globalnog partnerstva za održivi razvoj, uz podršku konkretnih politika i konkretnih mjera utvrđenih u Akcijskoj agendi iz Adis Abebe koja je sastavni dio Agende za održivi razvoj do 2030. Akcijska agenda iz Adis Abebe podržava i upotpunjuje podciljeve koji se odnose na načine provedbe Agende 2030. te pomaže da ih se ponovno stavi u kontekst. Ona obuhvaća domaće javne resurse, domaća i međunarodna privatna poduzeća i financije, međunarodnu razvojnu suradnju, međunarodnu trgovinu kao pokretača razvoja, dug i održivost duga, rješavanje sustavnih pitanja, znanost, tehnologiju, inovacije i izgradnju kapaciteta, te podatke, nadzor i praćenje.

63. Usklađene nacionalne strategije održivog razvoja, uz potporu integriranih nacionalnih okvira financiranja, bit će u središtu naših nastojanja. Ponavljamo da je primarna odgovornost svake zemlje njezin gospodarski i socijalni razvoj te da se uloga nacionalnih politika i razvojnih strategija ne može precijeniti. Poštovat ćemo prostor nacionalne politike i glavnu ulogu svake zemlje u uspostavljanju i provedbi politike iskorjenjivanja siromaštva i održivog razvoja, a da se pritom poštuju relevantna međunarodna pravila i obveze. Potrebno je istovremeno podržati nacionalne razvojne aktivnosti stvaranjem međunarodnog gospodarskog okruženja, a posebno međunarodnom trgovinom, monetarnim i financijskim sustavom te ojačanim globalnim gospodarskim upravljanjem. Mehanizmi poboljšavanja i olakšavanja dostupnosti znanja i tehnologija na globalnoj razini kao i jačanje kapaciteta također su neophodni. Radimo na postizanju usklađenosti politika i stvaranju uvjeta za održivi razvoj na svim razinama i od strane svih aktera, te na osnaživanju globalnog partnerstva za održivi razvoj.

64. Podržavamo provedbu relevantnih strategija i akcijskih programa, uključujući Istanbulsku deklaraciju i akcijski program, Put ubrzanih načina djelovanja (SAMOA) za male otočne države u razvoju (SIDS) i Bečki program djelovanja za neobalne zemlje u razvoju za desetljeće 2014.-2024. te potvrđujemo važnost davanja potpore Agendi 2063 Afričke unije i programu Novog partnerstva za razvoj Afrike, koji su dio nove Agende. Svjesni smo glavnog problema u pogledu postizanja trajnog mira i održivog razvoja u zemljama u kojima traju sukobi i zemljama u kojima su sukobi nedavno završili.

65. Uviđamo da su zemlje sa srednjim prihodima i dalje suočene sa značajnim poteškoćama u postizanju održivog razvoja. Kako bi se osiguralo da se dosadašnja postignuća nastave, napore u rješavanju trenutačnih poteškoća treba ojačati putem razmjene iskustava, poboljšane koordinacije i bolje i usmjerenije potpore razvojnog sustava Ujedinjenih naroda, međunarodnih financijskih institucija, regionalnih organizacija i drugih zainteresiranih strana.

66. Naglašavamo da su za sve zemlje javne politike i mobilizacija te učinkovito korištenje domaćih resursa, u skladu s načelom nacionalnog vlasništva, ključni za naše zajedničko ostvarivanje održivog razvoja i postizanje ciljeva održivog razvoja. Prepoznajemo da su domaći resursi prije svega rezultat gospodarskog rasta, uz podršku poticajnog okruženja na svim razinama.

67. Privatno poduzetništvo, investicije i inovacije glavni su pokretači produktivnosti, uključivog gospodarskog rasta i stvaranja radnih mjesta. Priznajemo raznolikost privatnog sektora, od mikro poduzeća do zadruga i multinacionalnih kompanija. Pozivamo sve poduzetnike da primjenjuju kreativnost i inovativnost u rješavanju poteškoća održivog razvoja. Njegovat ćemo dinamičan i funkcionalan poslovni sektor, ali i štititi radnička prava i ekološke i zdravstvene standarde u skladu s relevantnim međunarodnim standardima i sporazumima te ostalim aktualnim inicijativama u tom pogledu, kao što su npr. Vodeća načela o poslovanju i ljudskim pravima¹⁷ i radni standardi Međunarodne organizacije rada, Konvencija o pravima djeteta¹⁸ i ključni multilateralni sporazumi o okolišu, za države koje su stranke tih sporazuma.

68. Međunarodna trgovina pokretač je uključivog gospodarskog razvoja i smanjenja siromaštva te doprinosi promicanju održivog razvoja. Nastavit ćemo promicati opći multilateralni trgovinski sustav u okviru Svjetske trgovinske organizacije, koji je zakonski uređen, otvoren, transparentan, predvidljiv, uključiv, nediskriminirajući i pravičan, kao i istinsku liberalizaciju trgovine. Pozivamo sve članove Svjetske trgovinske organizacije da udvostruče napore kako bi bez odlaganja zaključili pregovore o Razvojnoj agendi iz Dohe¹⁹. Pridajemo veliku važnost omogućavanju jačanja trgovinskih kapaciteta u zemljama u razvoju, uključujući afričke zemlje, najmanje razvijene zemlje, neobalne zemlje u razvoju, male otočne države u razvoju i zemlje sa srednjim prihodima, između ostalog s ciljem promicanja regionalne gospodarske integracije i međusobnog povezivanja.

69. Prepoznajemo važnost pomoći zemljama u razvoju kako bi postigle dugoročnu održivost duga putem koordiniranih politika čiji je cilj poticanje financiranja duga, oprost duga, restrukturiranje duga i dobro upravljanje dugom, prema potrebi. Mnoge su zemlje i dalje izložene krizama proizišlim iz zaduživanja, dok se neke nalaze usred krize, uključujući niz najmanje razvijениh zemalja, male otočne države u razvoju i neke razvijene zemlje. Ponavljamo

---

¹⁷ A/HRC/17/31, aneks.

¹⁸ Ujedinjeni narodi, *Seriya Ugovori*, svezak 1577, br. 27531.

¹⁹ A/C.2/56/7, aneks.

da dužnici i vjerovnici moraju surađivati u sprečavanju i rješavanju neodrživih situacija u pogledu zaduživanja. Zadržavanje duga na održivoj razini dužnost je zemalja koje se zadužuju; međutim, priznajemo da zajmodavci također imaju obvezu posuđivati na način koji neće ugroziti održivost duga te zemlje. Podržat ćemo očuvanje održivosti duga zemalja koje su dobile otpis dugova i postigle razinu održivog duga.

70. Ovime pokrećemo Mehanizam za prijenos tehnologija koji je utvrđen Akcijskom agendom iz Adis Abebe s ciljem potpore ciljevima održivog razvoja. Mehanizam za prijenos tehnologija temeljit će se na višestranj suradnji između država članica, civilnog društva, privatnog sektora, znanstvene zajednice, tijela Ujedinjenih naroda i drugih zainteresiranih strana, a činit će ga međuagencijska radna skupina Ujedinjenih naroda za znanost, tehnologiju i inovacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, zajednički višestrani foruma za znanost, tehnologiju i inovacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, te internetska platforma.

- međuagencijska radna skupina Ujedinjenih naroda za znanost, tehnologiju i inovacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja promicat će koordinaciju, usklađenost i suradnju unutar sustava Ujedinjenih naroda o pitanjima povezanima sa nanošću, tehnologijom i inovacijama, kako bi se poboljšala sinergija i učinkovitost, a posebno inicijative za jačanje kapaciteta. Radna skupina će upotrebljavati postojeće resurse te će surađivati s deset predstavnika civilnog društva, privatnog sektora i znanstvene zajednice u pripremanju sastanaka višestranog foruma za znanost, tehnologiju i inovacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja, kao i u razvoju i operacionalizaciji internetske platforme, uključujući pripremanje prijedloga o modalitetima foruma i internetske platforme. Tih deset zastupnika imenovat će glavni tajnik na razdoblje od dvije godine. Radna skupina bit će otvorena za sudjelovanje svim agencijama, fondovima i programima Ujedinjenih naroda te funkcionalnim komisijama Gospodarskog i socijalnog vijeća, a inicijalno će biti sastavljena od tijela koja trenutačno čine neformalnu radnu skupinu za prijenos tehnologija, tj. Odjela za gospodarska i socijalna pitanja u okviru Tajništva, Programa Ujedinjenih naroda za okoliš, Organizacije Ujedinjenih naroda za industrijski razvoj, Organizacije Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, Konferencije Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju, Međunarodne telekomunikacijske unije, Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo i Svjetske banke.
- Internetska platforma upotrebljavat će se za izradu globalne karte informacija o postojećim znanstvenim, tehnološkim i inovacijskim inicijativama, mehanizmima i programima, unutar i izvan Ujedinjenih naroda. Internetska platforma olakšat će pristup informacijama, znanju i iskustvu, kao i najboljoj praksi i stečenom znanju, o prijenosu znanstvenih, tehnoloških i inovacijskih inicijativa i politika. Internetska platforma će također olakšati širenje relevantnih znanstvenih publikacija s otvorenim pristupom omogućenom u cijelom svijetu. Internetska platforma će se razviti na temelju neovisne tehničke procjene kojom će se uzeti u obzir najbolja praksa i znanje stečeno iz drugih inicijativa, unutar organizacije Ujedinjenih naroda i izvan nje, kako bi se osiguralo upotpunjavanje, olakšavanje pristupa i pružanje odgovarajućih informacija o postojećim znanstvenim, tehnološkim i inovacijskim platformama, uz izbjegavanje dupliciranja i jačanje sinergija.
- Višestrani forum za znanost, tehnologiju i inovacije za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja sastajat će se jednom godišnje na dva dana kako bi raspravljao o suradnji u

znanosti, tehnologiji i inovacijama u tematskim područjima namijenjenim ostvarenju ciljeva održivog razvoja te će okupiti sve relevantne zainteresirane strane kako bi aktivno doprinijeli kao stručnjaci u svojem području. Forum će biti mjesto omogućavanja interakcije, povezivanja i umrežavanja relevantnih zainteresiranih strana i partnerstava kako bi se utvrdile i ispitale tehnološke potrebe i nedostaci, između ostalog u pogledu znanstvene suradnje, inovacija i jačanja kapaciteta te kako bi se olakšao razvoj, prijenos i širenje relevantnih tehnologija za ostvarenje ciljeva održivog razvoja. Sastanke foruma sazivat će predsjednik Gospodarskog i socijalnog vijeća prije sastanka političkog foruma na visokoj razini pod okriljem Vijeća ili, alternativno, u vezi s drugim forumima ili konferencijama, prema potrebi, vodeći računa o temi koju treba razmotriti te na temelju suradnje s organizatorima ostalih foruma ili konferencija. Sastancima foruma supredsjedat će dvije države članice, a rasprava će završiti sažetkom koji će dva supredsjedatelja sastaviti kao doprinos sastancima političkog foruma na visokoj razini u kontekstu praćenja i analize provedbe razvojne agende za razdoblje nakon 2015.

- Sažetak rasprava višestranog foruma služiti će kao podloga sastancima političkog foruma na visokoj razini. Teme za sljedeći višestrani forum o znanosti, tehnologiji i inovacijama za ostvarivanje ciljeva održivog razvoja razmatrat će se na forumu na visokoj razini o održivom razvoju, pri čemu će se uzimati u obzir stručni doprinos radne skupine.

71. Ponovno naglašavamo da su ova Agenda te ciljevi i podciljevi održivog razvoja, uključujući i načine njihove provedbe, univerzalni, nedjeljivi i međusobno povezani.

Praćenje i analiza

72. Obvezujemo se uključiti u sustavno praćenje i analizu provedbe ove Agende tijekom sljedećih 15 godina. Okvir praćenja i analize koji se temelji na dobrovoljnoj osnovi te koji je čvrst, učinkovit, participativan, transparentan i cjelovit dat će vitalan doprinos provedbi te će pomoći zemljama da maksimalno povećaju i prate napredak u provedbi ove Agende kako se nikoga ne bi izostavilo.

73. Djelujući na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini tim će se okvirom promicati odgovornost prema našim građanima, podržavat će se učinkovita međunarodna suradnja u ostvarivanju ciljeva ove Agende te će se poticati razmjena najboljih praksi i uzajamnog učenja. Njime će se aktivirati potpora svladavanju zajedničkih poteškoća i identificirati nove probleme. S obzirom na to da je ovo univerzalna Agenda, uzajamno povjerenje i razumijevanje među svim narodima bit će od velike važnosti.

74. Postupci praćenja i analize na svim razinama temeljit će se na sljedećim načelima:

(a) Vodit će ih same zemlje na dobrovoljnoj osnovi, uzimat će u obzir različite situacije, kapacitete i razine razvoja u različitim zemljama te će poštovati prostor i prioritete njihovih politika. Budući da je nacionalno vlasništvo bitno za postizanje održivog razvoja, rezultati postupaka na nacionalnoj razini bit će temelj za analize na regionalnoj i globalnoj razini, s obzirom da će se globalna analiza prvenstveno temeljiti na nacionalnim službenim izvorima podataka.

(b) Pratit će napredak u provedbi općih ciljeva i podciljeva, uključujući načine provedbe u svim zemljama koji su u skladu s njihovim općim, integriranim i međusobno povezanim obilježjima te trima dimenzijama održivog razvoja.

(c) Odvijat će se dugoročno, njima će se utvrđivati rezultati, problemi, propusti i bitni faktori uspjeha te će služiti kao potpora zemljama u donošenju informiranih političkih odluka. Pomoći će u mobiliziranju potrebnih sredstava za provedbu i partnerstva, podržati pronalaženje rješenja i najboljih praksi te promicati usklađenost i učinkovitost međunarodnog razvojnog sustava.

(d) Bit će otvoreni, uključivi, participativni i transparentni za sve ljude te će sve relevantne zainteresirane strane poticati na davanje izvješća.

(e) Bit će usmjereni prema potrebama čovjeka, rodno osjetljivi, poštovat će ljudska prava te će se posebno usredotočiti na najsiromašnije i najranjivije skupine kao i one najzapoostavljene.

(f) Temeljiti će se na postojećim platformama i postupcima, ako postoje, izbjegavat će dupliciranje i pratit će nacionalne okolnosti, kapacitete, potrebe i prioritete. Razvijat će se s vremenom, uzimajući u obzir probleme koji se pojavljuju i razvoj novih metodologija, a nacionalne administracije maksimalno će rasteretiti od obveze izvješćivanja.

(g) Bit će strogi i temeljit će se na dokazima i informacijama proizašlim iz procjena samih zemalja te na podacima koji su visokokvalitetni, dostupni, ažurirani, pouzdani i raščlanjeni po prihodima, spolu, dobi, rasi, etničkoj pripadnosti, migracijskom statusu, invaliditetu i zemljopisnom položaju te drugim obilježjima relevantnima u nacionalnom kontekstu.

(h) Zahtijevat će bolju podršku jačanju kapaciteta u zemljama u razvoju, posebno jačanju nacionalnih sustava podataka i programa procjene, osobito u afričkim zemljama, najmanje razvijenim zemljama, malim otočnim državama u razvoju, neobalnim zemljama u razvoju i zemljama sa srednjim prihodima.

(i) Uživat će aktivnu podršku sustava Ujedinjenih naroda i drugih višestranih institucija.

75. Ciljevi i podciljevi pratit će se i analizirati pomoću niza globalnih pokazatelja. Te će pokazatelje nadopunjavati oni na regionalnoj i nacionalnoj razini koje će izraditi države članice, zajedno s ostvarenim rezultatima u razvijanju polazišta za one ciljeve gdje nacionalni i globalni polazišni podaci još ne postoje. Okvir globalnih pokazatelja koji trebaju izraditi Stručna skupina Ujedinjenih naroda i vanjski stručnjaci nadležni za pokazatelje ciljeva održivog razvoja odobrit će Statistička komisija do ožujka 2016., a usvojit će ga Gospodarsko i socijalno vijeće te Opća skupština, u skladu s postojećim ovlaštenjima. Taj će okvir biti jednostavan, ali čvrst, odnosit će se na sve ciljeve i podciljeve održivog razvoja, uključujući načine provedbe, te će očuvati njihovu političku ravnotežu, integriranost i cilj.

76. Podržavat ćemo zemlje u razvoju, posebno afričke zemlje, najmanje razvijene zemlje, male otočne države u razvoju i neobalne zemlje u razvoju, u jačanju kapaciteta nacionalnih statističkih ureda i sustava podataka kako bi se osigurao pristup visokokvalitetnim, ažuriranim, pouzdanim i raščlanjenim podacima. Promicat ćemo transparentno i odgovorno jačanje odgovarajuće javno-privatne suradnje s ciljem iskorištavanja velikog broja podataka, uključujući podatke prikupljene promatranjem Zemlje i geoprostorne podatke, osiguravajući pritom nadležnost svake zemlje u davanju podrške i praćenju napretka.

77. Odlučni smo u namjeri da se u potpunosti uključimo u provođenje redovitih i uključivih analiza napretka na podnacionalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. Oslonit ćemo se što je više moguće na postojeću mrežu institucija i mehanizama za praćenje i analizu. Nacionalna izvješća omogućit će procjenu napretka i utvrđivanje problema na regionalnoj i globalnoj razini. Osim regionalnih dijaloga i globalnih analiza, izvješća će osigurati preporuke za praćenje na različitim razinama.

Nacionalna razina

78. Potičemo sve države članice da što je brže moguće razviju ambiciozne nacionalne inicijative za potpunu provedbu ove Agende. Te inicijative mogu poduprijeti prijelaz na ciljeve održivog razvoja na temelju postojećih instrumenata planiranja, kao što je strategija nacionalnog razvoja i održivog razvoja, prema potrebi.

79. Također potičemo države članice na provedbu redovitih i uključivih analiza napretka koje zemlje samostalno vode i iniciraju na nacionalnoj i podnacionalnoj razini. Te se analize trebaju oslanjati na doprinose koji dolaze od autohtonih naroda, civilnog društva, privatnog sektora i drugih dionika, u skladu s nacionalnim okolnostima, politikama i prioritetima. Nacionalni parlamenti kao i druge institucije također mogu poduprijeti te procese.

Regionalna razina

80. Praćenje i analiza na regionalnoj i podregionalnoj razini mogu, prema potrebi, stvoriti korisne prilike za uzajamno učenje, između ostalog putem dobrovoljnih analiza, razmjene najbolje prakse i rasprava o zajedničkim ciljevima. U ovom smislu pozdravljamo suradnju regionalnih i podregionalnih komisija i organizacija. Uključivi regionalni procesi će se oslanjati na analize na nacionalnoj razini i doprinositi daljnjem praćenju i analizi na globalnoj razini, između ostalog na političkom forumu na visokoj razini o održivom razvoju.

81. Uviđajući koliko je važno iskoristiti postojeće mehanizme praćenja i analize na regionalnoj razini i ostaviti dovoljno manevarskog prostora državama članicama, potičemo sve države članice da odrede najprikladniji regionalni forum u koji bi se mogle uključiti. Potičemo regionalne komisije Ujedinjenih naroda da u ovom pogledu i nadalje daju potporu državama članicama.

Globalna razina

82. Politički forum na visokoj razini imat će središnju ulogu u nadgledanju mreže postupaka praćenja i analize na globalnoj razini, radeći u skladu s Općom skupštinom, Gospodarskim i socijalnim vijećem i drugim relevantnim tijelima i forumima, prema postojećim ovlaštenjima. Olakšat će razmjenu iskustava, bez obzira na to radi li se o uspjesima, poteškoćama ili prikupljenom znanju, te osigurati politički podstrek, usmjeravanje i preporuke za praćenje. Promicat će usklađenost i koordinaciju širom sustava politika održivog razvoja. Trebao bi osigurati da Agenda ostane relevantna i ambiciozna i istaknuti važnost procjene napretka, postignuća i poteškoća s kojima se suočavaju razvijene zemlje i zemlje u razvoju, kao i na nove probleme koji se pojavljuju. Uspostavit će se učinkovite poveznice s mehanizmima praćenja i analize iz svih relevantnih konferencija i postupaka u okviru Ujedinjenih naroda koji se tiču, između ostalog, najmanje razvijenih zemalja, malih otočnih država u razvoju i neobalnih zemalja u razvoju.

83. Informacije za praćenje i analizu na političkom forumu na visokoj razini proizlaze iz godišnjeg izvješća o napretku o ciljevima održivog razvoja koje sastavlja glavni tajnik u suradnji sa sustavom Ujedinjenih naroda, na temelju okvira globalnih pokazatelja i podataka koje su utvrdili nacionalni statistički sustavi i na temelju informacija prikupljenih na regionalnoj razini. Politički forum na visokoj razini informacije će također dobiti iz *Izvješća o globalnom održivom razvoju*, koje će ojačati veze između znanosti i opće politike i koje bi kreatorima politike moglo osigurati solidan instrument utemeljen na dokazima koji im može poslužiti u promicanju iskorjenjivanja siromaštva i promicanju održivog razvoja. Pozivamo predsjednika Gospodarskog i socijalnog vijeća da o opsegu, metodologiji i učestalosti izrade globalnog izvješća, kao i o odnosu tog izvješća i izvješća o napretku, vodi konzultacije čiji bi se zaključak trebao odraziti u ministarskoj deklaraciji sa zasjedanja političkog foruma na visokoj razini 2016.

84. Politički forum na visokoj razini, pod okriljem Gospodarskog i socijalnog vijeća, provodi redovne analize u skladu s rezolucijom Opće skupštine 67/290 od 9. srpnja 2013. Analize su dobrovoljne, potiču izvješćivanje i uključuju razvijene zemlje i zemlje u razvoju, kao i relevantne subjekte Ujedinjenih naroda i druge dionike, tj. civilno društvo i privatni sektor. Njima će upravljati države, uključivat će ministre i druge sudionike visoke razine. Osigurat će platformu za partnerstva, između ostalog putem sudjelovanja glavnih skupina i drugih relevantnih dionika.

85. Na političkom forumu visoke razine odvijat će se i tematske analize napretka u postizanju ciljeva održivog razvoja, između ostalog međusektorskih pitanja. Bit će potkrijepljene analizama od strane funkcionalnih komisija Gospodarskog i socijalnog vijeća i drugih međuvladinih tijela i foruma koji bi trebali odražavati integriranost ciljeva kao i njihove međusobne poveznice. Uključit će sve relevantne dionike i prema potrebi doprinijeti i uskladiti se s ciklusom rada političkog foruma na visokoj razini.

86. Pozdravljamo, kako je navedeno u Akcijskoj agendi iz Adis Abebe, namjensko praćenje i analizu odluka koje se odnose na financiranje razvoja kao i svih načina provedbe ciljeva održivog razvoja, koji su uključeni u okvir praćenja i analize ove Agende. Zaključci i preporuke godišnjeg foruma Gospodarskog i socijalnog vijeća o financiranju razvoja, dogovoreni na razini vlada, bit će uneseni u cjelokupno praćenje i analizu provedbe ove Agende u okviru političkog foruma visoke razine.

87. Sastajući se svake četiri godine pod okriljem Opće skupštine, politički forum na visokoj razini omogućit će da se za Agendu i njezinu provedbu dobiju smjernice s visoke političke razine, da se utvrde napredak i poteškoće koje se pojavljuju, te da se poduzmu druge mjere s ciljem ubrzanja provedbe. Sljedeći politički forum na visokoj razini pod okriljem Opće skupštine održat će se 2019., čime će započeti novi ciklus sastanaka, maksimalno usklađen sa sveobuhvatnom analizom politike u protekle četiri godine.

88. Također naglašavamo važnost strateškog planiranja, provedbe i izvješćivanja na razini sustava kako bi se osigurala usklađena i integrirana podrška provedbi nove Agende od strane sustava Ujedinjenih naroda koji se bavi razvojem. Relevantna upravljačka tijela trebaju poduzeti radnje s ciljem preispitivanja te potpore provedbi i izvijestiti o napretku i preprekama. Pozdravljamo dijalog koji je u tijeku u Gospodarskom i socijalnom vijeću o dugoročnijem pozicioniranju sustava Ujedinjenih naroda koji se bavi razvojem i veselimo se poduzimanju djelovanja u vezi s tim pitanjima, prema potrebi.

89. Politički forum na visokoj razini podržat će sudjelovanje glavnih skupina i drugih relevantnih dionika u praćenju i analizi u skladu s rezolucijom 67/290. Pozivamo ove aktere da izvijeste o svom doprinosu provedbi Agende.

90. Molimo da glavni tajnik, u dogovoru s državama članicama, izradi izvješće koje će se razmatrati na sedamdesetom zasjedanju Glavne skupštine u okviru priprema za sastanak političkog foruma na visokoj razini koji će se održati 2016., u kojem će biti prikazane ključne točke na putu prema usklađenom, učinkovitom i uključivom praćenju i analizi na globalnoj razini. Izvješće treba sadržavati i prijedlog o organizacijskim aspektima analiza koje će na političkom forumu visoke razine države provoditi pod okriljem Gospodarskog i socijalnog vijeća, uključujući preporuke za dobrovoljne zajedničke smjernice o izvješćivanju. Trebalo bi pojasniti i odgovornosti institucija i osigurati smjernice o godišnjim temama, o nizu tematskih analiza i o raznim opcijama koje dolaze u obzir za periodične analize na političkom forumu na visokoj razini.

91. Ponovo potvrđujemo svoju odlučnu predanost postizanju ove Agende, kao i da ćemo je u potpunosti iskoristiti kako bi svijet promijenili na bolje do 2030.

4. plenarni sastanak

25. rujna 2015.

Instrumenti spomenuti u odjeljku pod naslovom „Ciljevi i podciljevi održivog razvoja”

Okvirna konvencija Svjetske zdravstvene organizacije o nadzoru nad duhanom (Ujedinjeni narodi, *Serijski Ugovori*, svezak 2302, br. 41032)

Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od elementarnih nepogoda 2015.-2030. (rezolucija 69/283, aneks II.)

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (Ujedinjeni narodi, *Serijski Ugovori*, svezak 1883., br. 31363)

„Budućnost kakvu želimo” (rezolucija 66/288, aneks)